

ZADRUGAR

GLASILO

NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI

VSEBINA:

ZADRUŽNIŠTVO: Zadruga — družina. — Poglavlje o zadrुžni vzgoji. — Kako volim delegate? — Kratek pregled slov. zadrुžništva. — KUHINJA: Sezona jajčk se bliža. — GOSPODINJSTVO: Spoštujmo čevlje. — ZDRAVSTVO: Ozeblina. — Gripa ali influenza. — SADJEREJA: Zimsko škropljenje sadnega drevja. — KUNCEREJA: Nova knjiga o reji kunccev. — RAZGLEDI: Socialno skrbstvo mesta Prage. — LEPOSLOVJE: Zgodba o kralju Fadlallahu. — ZADRUŽNI VESTNIK: Rešitev križanke v 1. šte. „Zadrugarja“.

Vabilo

---

na V. redni občni zbor Čebelarске zadruge usl. drž. žel. r. z. z o. z. v Ljubljani.

Upravni odbor Čebelarске zadruge usl. drž. žel. v Ljubljani obvešča svoje člane, da se bo vršil V. redni občni zbor naše zadruge, dne 7. marca 1957 ob 9:30 uri dopoldne v dvorani žel. glasbenega društva „Sloge“ v Ljubljani (Ljubljanski dvor) s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora.
2. Čitanje poročila Saveza o reviziji zadruge v letu 1956.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1956. in razdelitev čistega dobička.
4. Predlog o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru.
5. Dopolnilna volitev upravnega in nadzornega odbora in njih namestnikov.
6. Določitev najvišje vsote, do katere sme upravni odbor zadolžiti zadrugo (Čl. 38 zakona).
7. Razprava o vposlanih predlogih.
8. Slučajnosti.

V primeru, da občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje nov občni zbor, ki sme obravnavati in polnoveljavno sklepati, ne glede na prisotno število članov (Čl. 35 pravil).

Vsak član ima na občnem zboru le en glas, ki ga mora osebno oddati (Čl. 34 pravil, zakon čl. 32).

Letni zaključek čebelarске zadrge usl. drž. žel. r. z. z o. z. v Ljubljani bo članom na vpogled od 1. do 6. marca 1957 v zadrugni pisarni (Čl. 52 in 60 pravil, zakon čl. 37).

Pismene predloge, o katerih naj bi občni zbor razpravljal, morajo člani vposlati najkasneje do 1. marca 1957 na naslov zadruge.

Članstvo pozivamo, da se v polnem številu udeleži občnega zbora naše zadruge, ker bodo občnemu zboru prisostvovali delegati žel. čebelarских zadrug iz Zagreba, Sarajeva, Beograda in Subotice, ki bodo prišli na skupno žel. čebelarско konferenco, ki se bo vršila dne 6. in 7. marca 1957 pri nas v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 18. februarja 1957.

Upravni odbor.

Zadruگارjem čebelarjem začetnikom!

Da omogočimo vsem začetnikom ljubiteljem čebelarstva čebelarjenje v lastnih panjih, bode poskusila naša čebelarška zadruga letos spomladi prodajati obljudene panje po zmernih cenah na obroke. Istotako bo naša zadruga prodala nekaj zelo dobro ohranjenih starih A. Ž. panjev. Poleti se bodo dobili tudi roji naših kranjskih čebel. V zalogi imamo vse čebelarске potrebščine po nizkih cenah. Čebelarji zadruگارji, kupujte samo v svoji lastni zadrugi! Svoji k svojim!

Upravni odbor čebel. zadruge.

Žarnice

Uvedli smo v prodajo „Dis“-žarnice, 220 Volt, vseh velikosti. Prodaja jih naš galanterijski oddelek v Ljubljani, glavni kolodvor.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 2

Ljubljana, 20. februarja 1937

Leto XIII

Vekoslav Cizel   Zadruga — družina

Današnji človek je s svojo miselnostjo in s svojimi nazori pod močnim vplivom razmer, v katerih živi. Da te razmere niso posebno ugodne in zdrave, vemo vsi. Na eni strani manjšina, ki si je tekom časa pridobila sredstva za eksploatacijo, na drugi strani pa množica obubožanih, ki manjšini ustvarjajo bogastva. Lastnike sredstev za proizvodnjo goni kar naprej želja za dobičkom. Zato je liberalistični sistem, sistem svobodne konkurence moral zbuditi odpor.

Posledice tega odpora čutimo ob vsakem koraku. Mržnja, zavist in splošno nezaupanje razjedajo prirojeno dobrohotnost v človeku in ustvarjajo zapreke za zблиževanje med ljudmi. Razkrajanje gre tako daleč, da se ne vprašujemo več, ali je mogoče ohraniti dobre strani človeka, temveč, ali je mogoče v današnjem človeku zopet vzbuditi duha familiarnosti, čut obzirnosti, razumevanja in ljubezni do svojega bližnjega.

Današnja zadruga je tudi posledica odpora proti brezobzirnosti kapitalizma. Nastala je z namenom, da onemogoči izkoriščanje človeka po človeku, to je z namenom, da štiti interese tistega, ki je gospodarsko ogrožen. V združnem krogu je izključen motiv, ki navaja na pretirano sebičnost in brezobzirnost. Istovetnost interesov v združeni organiziranih poedincev doprinaša k zблиžanju ogroženih. V združeni, kjer ni eksploatacije niti eksploatacije, lahko govorimo o nekaki familiarnosti, v kateri zadovoljstvo zaščitene vzbuja medsebojno naklonjenost, razumevanje in ljubezen.

Ta ugotovitev je vsekakor precej idealizirana spričo dejstva, da združništvo še ni utegnilo docela zaščititi interesov svojih članov. Mnogobrojne so gospodarske panoge, na katere združništvo nima vpliva in ki se razvijajo še nadalje v pravcu kapitalističnega sistema, ustvarjajoč slej ko prej gospodarske disharmonije, trenja in odpor.

Toda združništvo se povsod vedno bolj in bolj uveljavlja. Krepko se udeležuje v kreditnih poslih, oskrbuje članom razne vrste blaga, začinja s samoprodukcijo, podpira kulturna stremjenja združarjev itd. Kako daleč bo združništvo prodrlo s svojim vplivom,

je težko predvideti. Vendar pa lahko trdimo, da vzporedno z gospodarsko zaščito dviga moralne vrednosti članstva in da tako ustvarja v posameznih zadrugah krog ljudi, ki ne gojijo medseboj sovraštva, ki predstavljajo skupine z medsebojno povezanostjo interesov, prepojenih z duhom vzajemnosti in proniklih z željo po boljši in pravičnejši bodočnosti.

Zadruge niso vsaka zase zaprt krog, temveč člani v verigi svetovnega pokreta z istimi končnimi cilji: osigurati čim širšim ljudskim plastem materialni obstanek, graditi na njem stavbo duhovne in kulturne povezanosti, ustvariti iz človeške družbe eno samo v skladnosti in ljubavi živečo — družino.

L. B.   Poglavlje o zadružni vzgoji

Vsi čutimo več ali manj potrebo, da se osvobodimo napak in da zgradimo svoje vrline in svoj značaj. Kaj radi pa zahtevamo izpolnjevanje te težke naloge od drugih, ker so nam zlasti njihove greške zoperne. Vsi bi z radostjo pozdravili duhovni napredek celokupnega človeštva, toda misel na počasni tempo, s katerim delo na tem napredku donaša sadove, nam je vzela pogum; in večina ljudi samo s skeptičnim nasmehom sprejema vsak predlog, ki meri za duhovnim dejstvom, bilo na poedinca bilo na maso.

V takem razpoloženju smo seveda nesposobni za sodelovanje pri skupnem poslu. Vendar je potrebno, da verujemo v možnost spopolnjevanja človeškega duha.“ (Prof. dr. Paul Dubois).

Menda bomo res težko našli človeka, ki bi se vsaj nekoliko ne zavedal svojih napak. Ta zavest pa je prav različna; pri posameznikih jo nahajamo lahko v večji ali manjši meri in bi bilo prav zanimivo vprašanje, kakšne so intelektualne in moralne podlage za to različno mero. Vsekakor pa ima P. Dubois prav, ko trdi, da obstoja v nas volja, spopolnjevati samega sebe in vzgojno vplivati tudi na druge.

Nam najbližje vzgojno dejstvom se tiče naše lastne osebnosti: temu pravimo samovzgoja. „Samega sebe pa bi ne mogel nihče oblikovati (vzgajati) izven okvirja kake zajednice (rodbine, naroda, poklica, cerkve, družbe...). Tribut, ki se v ta namen mora brezpogojno odrajtati, je ta, da si član zajedniškega organizma. Toda tako članstvo ne zahteva morebiti, da se odrečeš samemu sebi ter zabrišeš individualne poteze svojega bitja, temveč le-to, da dobivaš pobud in direktiv za razvoj svojih, to je individualno svojih sil iz kulturnega življenja zajednice; brez tega bi noben človek ne mogel notranje rasti. Posameznik in zajednica sta oba v istem duhovnem temelju zakoreninjena, zato jima je dana možnost za medsebojno prilagoje-

vanje. Ako se v zajednici s pridom udejuješ, tedaj od tega o b e m a raste notranja moč, tebi in zajednici.“ (Dr. K. Ozvald, Kulturna pedagogika, str. 16, 17.).

Naslednje področje vzgojne možnosti, v katerem lahko nastopamo bodisi kot vzgojni subjekt, bodisi kot vzgojni objekt, so naši najrazličnejši odnosi do sočloveka: do učitelja, prijatelja, do staršev in rodbinskih članov, do širših zajednic, med katerimi nas bo v prvi vrsti zanimala zadruga. Preden pa govorimo o možnosti zadružne vzgoje, je treba najprvo spregovoriti nekoliko besedi o vzgoji sploh.

Kaj je vzgoja? Vzgoja je oblikovanje človeka; seveda oblikovanje k njegovem udobremu notranjemu liku. Namen vzgoje je, vzbuditi in gojiti v človeku vse one dobre kali, ki jih je vložila vanj že narava. To je ena stran vzgojnega prizadevanja: da neguje in krepi vse, kar je dobil človek dobrega od narave in morda pozneje od svoje okolice. Toda človek se rodi z dobrimi in slabimi lastnostmi, in stvar njegove svobodne volje, okolice in vzgoje je, kako se bo človek nadalje razvijal in kak značaj bo postal. Vzgoja mora skušati tudi prirojene ali pridobljene slabe strani v človeku eliminirati ali vsaj potisniti v ozadje. To je njena druga naloga. „Vzgoja je zatiranje površnosti, enostranosti, drskosti. Vzgoja hoče doseči soglasnost naših dobrih sil.“ (Dr. H. Faucherre).

Ko je govor o vzgoji, mislijo mnogi, da lahko vzgajajo samo starši svoje otroke, učitelj učenca, starejši mlajšega, pametnejši manj pametnega, „višji“ „nižjega“ i. t. d. Vzgoja v svoji širini ne pozna takih mej. Vzgojni vplivi se lahko pretakajo od mlajših na starejše, od manj izobraženih na bolj izobražene (mislimo na vnanjo, razumsko izobrazbo), od poedinca na množico in narobe. V celem razlikujemo sledečih šestero vzgojnih možnosti: 1. posameznik vzgaja samega sebe; 2. zajednica vzgaja samo sebe; 3. zajednica vzgaja zajednico; 4. zajednica vzgaja svojega člana; 5. e n č l a n z a j e d n i c e v z g a j a d r u g e g a ; 6. član vzgaja zajednico (Dr. K. Ozvald, Kulturna pedagogika).

Da nam bo pojem vzgoje še bolj jasen, moramo dodati, da nikakor ni potrebno, da bi se vzgojno dejstvovanje moralo vršiti vedno hotno, premišljeno; lahko se vrši tudi brez namena in brez načrta. D o b e r z g l e d j e n. pr. nehotna vzgoja k dobremu, slab zgled k slabemu.

Vzgoja se tiče v prvi vrsti m o r a l n i h strani človeka, vzgoja vzbuja in krepi čut dolžnosti, pravice, solidarnosti i. t. d. Vzgoja torej nima v svoji širini prav nobenega opravka z vprašanjem, v kakšnem razmerju sta si vzgojni subjekt in vzgojni objekt, kakšen „položaj“ zavzemata v društvu, zajednici i. t. d.

Če vzamemo zadrugo in zadrugarje, ki so v njej včlanjeni: dobre in slabe zglede zadružne zavesti vidimo na vsak korak; dobre in slabe zadrugarje, dobre in manj dobre tovariše. Ali ne verjamete, da taki dobri in slabi poedinci vplivajo na svojo okolico, na člane in na samo zadrugo kot zajednico? Da vplivajo, ste se lahko prepričali; vsako tako vplivanje pa je nehotno (včasih tudi hotno) vzgojno dejstvosovanje.

Že te misli o osnovah vzgoje in vzgojstva nam povedo, da je tudi v okviru zadruge mogoča vzgoja od člana do člana. Zato je vprašanje, ki je bilo nedavno postavljeno: „Kdo ima legitimacijo, da kot član zadruge daje poduk drugim?“ — nesmiselno, če se hoče nanj odgovoriti tako, da med zadrugarji o tej pravici sploh ne more biti govora, to pa zato ne, ker so si člani vsi enaki. Saj smo pokazali, da je v načelu mogoče in nam to sama izkušnja potrjuje, da se vzgoja lahko vrši tudi od mlajšega do starejšega, od „nižjega“ do „višjega“, torej tudi od enakega do enakega. Skušnja nam to potrjuje. Mnogo imamo primerov, ko član z besedo in vzgledom navaja člana k zvestobi do zadruge, ko zagovarja pošteno zadružno delo i. t. d. Tudi nasprotnih primerov ne manjka: ko slab zadrugar z zgledom in besedo kviri zadružno miselnost svojih tovarišev. Če se vse to dogaja, in to se dogaja, potem moramo na gori stavljeno vprašanje odgovoriti samo tako, da s o zadrugarji, ki imajo legitimacijo, da vzgajajo in dajejo poduk svojim tovarišem in da s o zadrugarji, ki te legitimacije nimajo. Naš odgovor se bo glasil tako-le:

Pravico vzgajati imajo v zadružništvu vsi dobri zadrugarji. Med dobre zadrugarje štejemo tiste, ki se zavedajo svoje prve zadružne dolžnosti, t. j. tiste, ki so zvesti odjemalci blaga iz zadružnih prodajalen, ki so nadalje objektivni v presoji zadružnega dejanja in hotenja svojih tovarišev. Dober zadrugar se tudi zaveda, da z vestnim spolnjevanjem svojih dolžnosti pomaga graditi zadružni dom, pod čigar streho se bodo zatekali in našli v njem zavetje izkoriščani in teptani, ponižani in razžaljeni. Dober zadrugar gleda nase in na tovariša, gleda v sedanost in bodočnost. Sploh smatramo, da je v resnici dober zadrugar tudi dober človek.

Pravico vzgajati zadružnike, je odrekati tedaj vsem tistim članom, ki sami ne spolnjujejo svojih zadružnih dolžnosti, ki jih pri ocenjevanju lastnega in tujega dela in hotenja vodi površnost in neobjektivnost, da, celo zla namera.

Ne samo pravico, dolžnost, učiti in vzgajati tovariše, imajo tisti zadrugarji, ki imajo preje navedeno kvalifikacijo dobrih zadrugarjev, pa so prišli razen tega v položaj, da so se podrobneje pečali z zadružnimi problemi. Le-taki bi ne smeli sadove svojih izkušenj in svoja znanja zapirati v omare, nego bi jih morali deliti

med tovariše — zadrugarje. Nič ne dé, če se bodo našli, ki jih ne bodo hoteli sprejeti, češ, saj smo vsi samo člani; mnogo jih je, ki jih ne bodo odklanjali. —

O. K.   Kako volim delegate?

Če izbiram, kdo naj me zastopa kot delegat na občnem zboru Nab. zadruga, bom poiskal tovariša, ki so mu znani vsaj osnovni pojmi konsumnega združništva, tovariša, ki je kakorkoli že pokazal zanimanje za zadrugo, pa tudi sposobnost, dajati dobre nasvete in ocenjevati delo uprave. K sposobnosti, da zastopa članstvo, spada razen teoretičnega znanja tudi pogum, da utemeljuje in zastopa svoje stališče, sposobnost, da se zna vživeti v razmere članstva, ki ga zastopa.

Gre samo še za način, kako se zberejo iz množice članov najspособnejši. Najbolj naraven in pošten način izbiranja delegatov je bil v prvih letih obstoja naše Nab. zadruga. Za volitev delegata je dobil član glasovnico kot prilogo k „Zadrugarju“ ter je bil za člane določen sestanek, na katerem je bila na dnevnem redu razprava o poslovanju zadruga, pritožbe, predlogi za občni zbor in končno volitev delegatov. Navzoči člani so debatirali, se med seboj spoznali, in videlo se je, kdo ima največ zanimanja za stvar, kdo pozna razmere najboljše in kdo ima dobre ter izvedljive predloge. Tak član je bil izbran za delegata.

Ta sistem izbiranja delegatov je bil tehnično še mogoč pri majhnem številu članov, pri 8000 članov in tako velikih edinicah kot je Ljubljana ali Maribor, to ni več tehnično izvedljivo, tudi če bi vodila vse člane samo gospodarsko združna načela.

S tehničnega stališča je tedaj potrebno, da so kandidati v večjih edinicah že preje znani, da se člani lahko odločijo za tega ali drugega; vendar naj bi ostal princip, kako se določijo kandidatne liste, isti kot je bil še pred 10 leti. Med pravimi in zavednimi zadrugarji naj ne ima nihče drug pravice postavljati kandidatno listo kot zadrugarji sami. Vsako vmešavanje s strani drugih faktorjev žali čut zadrugarja in povzroča prej ali slej reakcijo.

Za določitev kandidatne liste naj bi se vršil poseben sestanek članov. Toda sestanek vseh članov bi bil n. pr. v Ljubljani ali v Mariboru za tako izbiro delegatov preširok forum. Tu naj bi dal iniciativo upravni ali nadzorni odbor in sklical na tak sestanek poznane zadrugarje, ki so pokazali že dovolj sposobnosti in smisla za zadrugo. Pri tem pa naj gleda odbor, da ne prezre nobene večje in pomembnejše skupine.

Kriterij za izbiro delegatov naj bo, kot sem že povedal, predvsem sposobnost, iniciativnost, delavoljnost in pogum. Pri vsem tem se lahko še gotovo najde način, da ne bo trpela ona druga plat, na katero polagajo nekateri člani dosedaj na žalost največ važnosti, takozvana zastopstva po organizaciji ali stroki.

Od kandidatov za odborniška mesta bi jaz zahteval program, kako si tovariš predstavlja bližnje in bodoče naloge zadruge. Poznati pa mora tudi sedanji sistem in povedati, v čem in kako se naj izboljša.

Kadar bodo naši člani tako zreli in zavedni, da bodo znali ločiti zadrugo od drugih ustanov in društev, ko bodo vsakogar pretipali in se prepričali, koliko so vredne njegove besede in obljube, takrat bomo tudi imeli idealno rešeno vprašanje, kako naj volimo delegate. Takrat bo tudi rešeno vprašanje porporca.

Kratek pregled slovenskega zadružništva*

Slovenci smo narod srednjih in malih gospodarjev (kmetje, delavci, obrtniki in mali trgovci), zato kapitalistična gospodarska organizacija po zapadnem vzorcu za nas ni primerna in jo tudi v resnici pri nas predstavlja skoraj samo tuj kapital. Ni torej slučaj, da so ustanovitelji slovenske gospodarske organizacije izbrali zadružno obliko, temveč je to bila in je še naša življenjska potreba.

Naše zadružništvo se je pričelo razvijati v času, ko se je pojavil v Srednji Evropi gospodarski liberalizem na eni in politični nacionalizem na drugi strani. Nemci niso zatirali Slovencev samo s političnimi, temveč zlasti z gospodarskimi sredstvi. Slovenci so uvideli, da je uspešna obramba pred ponemčenjem nemogoča, dokler se ne organizirajo in osamosvoje tudi gospodarsko. Zato je leta 1872. pozval slovenski politik in rodoljub dr. Josip Vošnjak svoje rojake v gospodarsko borbo proti tujemu kapitalu. V časopisih je objavil vzorna pravila in navodila za ustanavljanje kreditnih zadrug. Spodbudo in pripomočke je dobil od Čehov, ki so, kot najmočnejši slovanski narod v bivši Avstriji, prvi začeli gospodarski boj proti Nemcem in ga uspešno dovršili s propadom Avstrije. Pri tem delu je našel dr. Josip Vošnjak najboljšega sodelavca v svojem bratu Mihaelu. Slednji je začel ustanavljati zadruge po mestih in trgih, zlasti po nemškutarskih in italijanskih. Začel je s kreditnimi zadrugami Šulce-Deličevega tipa.

---

* Članek je ponatis zadnjega poglavja iz knjige „Oris zadružništva“, ki jo je spisal Fr. Trček, in na katero smo opozorili že v zadnji številki „Zadruharja“. Ob tej priliki knjižico vsem članom še enkrat priporočamo.

S to knjigo bi se morali seznaniti zlasti tisti, ki kakorkoli aktivno sodelujejo v zadružnem pokretu.

Te so postale prave trdnjave Slovenstva. V prvi vrsti so financirale slovensko trgovino, obrt, industrijo in tudi kmetijstvo, v drugi pa so gradile narodne domove, ki so služili za zatočišča slovenskih kulturnih, socialnih in politično-nacionalnih organizacij. Posebnih zaslug so si stekle s podpiranjem slovenskih dijakov, ker so s svojimi podporami prav najzaslužnejšim poznejšim narodnim borcem omogočile šolanje.

Močnejše socialno obeležje so dobile zadruge šele ob koncu minulega stoletja za časa gospodarske napetosti, ki sta jo bridko občutila posebno kmetijski in delavski stan. V tem času je začel javno nastopati dr. Janez Krek, ki je najprej propagiral zadružno ideologijo s peresom in besedo, pozneje pa je tudi dejansko ustanavljal in vodil zadruge. Prvotno sta ustanavljala brata Vošnjaka predvsem kreditne zadruge Šulce-Deličevega ali meščanskega sistema, pozneje pa tudi rajfajznovke in druge vrste zadrug, medtem ko je dr. Krek šel takoj na deželo in širil zadruge Rajfajznovega sistema, kmetijske produktivne zadruge ter konsumna društva. Za male ljudi je namreč ta vrsta zadrug bolj primerna. V drugi dobi svojega razvoja se je torej slovensko zadružništvo šele pravilno usmerilo. Pozneje se je začelo razvijati tudi delavsko zadružništvo, ki mu je stal na čelu pok. Anton Kristan. Nadaljnji razvoj vsega zadružništva je šel čedalje bolj v smeri socialne zaščite gospodarsko šibkejših tako, da je nosilo narodnostno obeležje samo še v obmejnih krajih ter po nemčurskih in italijanskih mestih in trgih.

Korist zadružništva so kmalu opazile tudi politične stranke. Kot zastopnice najmanjšega naroda bivše Avstrije se niso mogle s pridom boriti za njegove koristi na področju državne gospodarske politike, ki je bila prilagoden interesom številnejših skupin in gospodarsko močnejših panog in organizacij. Zato so stranke skušale to nadomestiti z delom za strumnejšo in narodno socialni sestavi bolj odgovarjajočo notranjo gospodarsko organizacijo. Politične stranke so razvoj zadružništva zelo pospešile, s čimer so ojačale svojo moč in je včasih izgledalo, da so si ga popolnoma udinjale. Zato ni čudno, če so že kmalu po vojni vplivni činitelji pričeli opozarjati na potrebo depolitizacije zadružništva, češ, da so stranke svojo koristno nalogo dokončale.

Kako je bilo Slovencem zadružništvo potrebno in s kakšno vnemo so se ga oprijeli, nam najlepše kažejo sledeči podatki o stanju ob koncu l. 1935.:

Denarnih ali kreditnih zadrug imamo 479, od teh okrog 50 Šulce-Deličevega, ostale Rajfajznovega sistema. V teh zadrugah je zbranih še okrog 1.500 milijonov dinarjev hranilnih vlog, torej skoraj dve tretjini vseh prihrankov Slovencev. Te zadruge imajo

okrog 175 tisoč članov, katerim so dale čez 1.200 milijonov dinarjev posojil po obrestni meri 6% do 8%, nekaj tudi čez 8%, vendar še vedno precej poceni. Kreditne zadruga financirajo kmetijstvo, obrt, delavstvo in uradništvo. Zlasti Rajfajznovke nudijo kredite samo tem slojem. Izdatne zadruga kredite uživajo tudi mnoge trgovine in industrije, saj financirajo velike šulce-Deličevke, ki so samo v mestih in večjih trgih, tudi slednji panogi. Pečajo se samo s kreditnimi posli, ker je praksa dokazala nezdržljivost blagovnih poslov s kreditnimi. Po svojem obsegu so zelo različne. Najmanjša ima komaj 20.000— Din, največja pa čez 200 milijonov upravnega premoženja. Zadnja leta imajo večje ali manjše plačilne težkoče, kakor so pač spretna njihova vodstva in kolikor imajo zaščitene kmetov med svojimi dolžniki. Poleg tega financirajo te zadruga celo vrsto konsumnih, produktivnih in vnovčevalnih zadrug. Slovenci v Nemški Avstriji so imeli pred nedavnim še 37 kreditnih zadrug z okrog 70 milijoni dinarji vlog, v Italiji pa so imeli čez 200 kreditnih zadrug, ki so bile dobro organizirane in so vzorno delovale. Danes je težko reči, če imajo Slovenci v Italiji sploh še kaj zadruganištva.

Nabavljalnih in prodajnih zadrug je 125 z okrog 50 tisoč člani in z 800 milijoni dinarjev letnega prometa. Te zadruga se niso tako dobro razvile kakor kreditne. Glavne vzroke smo omenili spredaj. Izmed teh zadrug so se doslej najbolj razvile konsumne z dvema močnima centralama, katerih ena je imela preko 15 tisoč, druga pa preko 10 tisoč članov. Precej so se uveljavile že tudi kmetijsko-nabavljalne zadruga, dočim vnovčevalne doslej še niso mogle pognati dovolj močnih korenin. Je pač težko vnovčevati pridelke, zlasti v inozemstvo. Vendar zadnja leta tudi bolj živahno napredujejo.

Mlekarskih zadrug je 66. Letno predelavajo 7 milijonov litrov mleka v sir in maslo ter te proizvode prodajajo v mesta in industrijska središča. Te zadruga so si s svojim uspešnim delom priborile skoraj monopol, zakaj „privatno“ predelovanje in prodajanje mleka je skoraj docela prenehalo. V poslednjih letih se morajo te zadruga boriti s težavami; zakaj izvoz je popolnoma izostal, domača tržišča pa tudi ne morejo vedno vnovčiti vseh izdelkov po primerni ceni. Vendar tega ni kriva nadprodukcija, temveč oslabitev kupne moči konsumenta, tu in tam pa tudi še vedno pomanjkljiva organizacija prodaje in slabša kvaliteta blaga.

Živinorejskih in pašnih zadrug, ki razmeroma dobro delujejo, je 86. Te zadruga bi delovale bolje, če bi bil kmetijski stan bolj izšolan za uspešno selekcijo živine. V poslednjem času se te zadruga že živahneje razvijajo, ker kmetijska izobrazba hitreje napreduje, javna uprava pa jim izdatneje pomaga s svojimi strokovnjaki.

Elektrarniških zadrug je 45. Nekatere dobavljajo iz svojih, druge iz tujih central električni tok potom lastnega omrežja svojim članom za razsvetljava in pogon strojev. Na ta način je elektrificiranih že mnogo krajev, zlasti manjših, ki bi sicer še desetletja čakali na elektrifikacijo.

Stavbnih in naselbinskih zadrug je 60. Te so že po vojni zgradile svojim članom preko tisoč stanovanj. Največ zadrug je gradilo hiše z enim stanovanjem, ki postanejo last članov, čim jih odplačajo.

Obrtniških zadrug je 58. Nekatere delujejo odlično in imajo povsem moderne tovarniške obrate, mnoge pa se ne morejo razviti, ker prav med obrtništvom še ni primerno razvita zadružna zavest in sloga. Najbolje so organizirane mizarske in čevljarke zadruge.

Kmetijsko-strojnih zadrug je 57. Nabavile so si kombinirane mlatilnice, trijerje, pluge in druge poljedelske stroje. S temi stroji pomagajo svojim članom opravljati gospodarsko delo, ki je bilo do krize veliko cenejše, dočim zdaj marsikateri kmet odklanja stroj, češ, da mu odjeda dohodek.

Tiskovnih in založniških zadrug je 12. Večinoma delujejo v okviru centralnih kulturnih organizacij. Izdajajo časopise in knjige za svoje člane. Tako imajo kmetje svojo „Kmetijsko tiskovno zadrugo“, učitelji „Učiteljsko tiskarno“ i. t. d.

Vinarskih in sadjarskih zadrug je 14. Nekatere izvažajo vino in sadje v inozemstvo. Pomanjkanje kapitala in zadružne solidarnosti vinogradnikov je krivo, da te zadruge ne uspevajo bolje, čeprav so sicer neobhodno potrebne.

Zavarovalnih zadrug je 8, ki so še mlade, a se že v začetku svojega delovanja dobro razvijajo. Pričakujemo, da se zavarovanje popolnoma organizira na zadružni podlagi, ker je prav ta panoga najbolj zadružnega značaja po geslu „vsi za enega — eden za vse“.

Vodovodnih zadrug je 27. Te zadruge so zgradile vodovode in tako oskrbele številne vasi in trge z zadostno in zdravo vodo.

„Raznovrstnih“ zadrug imamo 55. Bavijo se z najrazličnejšimi posli, zato jih ni mogoče uvrstiti v kako večjo skupino. Med njimi so n. pr.: Ljubljanski velesejem, Ledarska zadruga v Šiški.

Poleg tega imamo okrog 360 zadrug, ki so bile nekatere organizirane pri drugih zvezah izven Slovenije, druge so bile pa „divje“.

Skupaj imamo Slovenci v Jugoslaviji okrog 1440 zadrug z okrog 280 tisoč zadrugarji in 9500 milijoni dinarjev letnega prometa. Slovenci v Avstriji in Italiji so imeli do nedavna še preko 300 zadrug.

Slovenci imamo torej registriranih okrog 1700 zadrug, kar pomeni, da smo med zadružno najboljše organiziranimi deželami na svetu.

Zadruga v Sloveniji so združene v tri revizijske in organizacijske centrale, ki so: Zadrúžna Zveza v Ljubljani s 666 zadrugami, Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani s 377 zadrugami in Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani s 94 zadrugami. Organiziranih je torej 1157 zadrug. Nekaj je „divjih“, nekaj jih imajo te Zveze tudi iz ostalih banovin. Vrhu tega so sicer maloštevilne, a zelo močne zadruge javnih nameščencev organizirane v svoji centrali v Beogradu. Poleg teh Zvez, ki vrše samo instruktivske, revizijske in denarne posle, so nekatere vrste zadrug združene v svojih poslovnih Zvezah. Tako imamo še Zvezo mlekarских zadrug, Zvezo stavbnih zadrug in Zvezo živinorejskih zadrug.

Kar se tiče zadrúžne propagande in pouka, je treba naglasiti, da izdaja vsaka zveza svoj strokovni list, prirejuje zadrúžne tečaje in predavanja, a skupno vzdržujeta Zadrúžna zveza in Zveza slovenskih zadrug zadrúžno šolo. Šola traja vsako leto po 5 mesecev in izobrazuje mlade zadrúžne funkcionarje in uslužbence. Zveza slovenskih zadrug sodeluje tudi pri učiteljskih zadrúžnih tečajih in na tečajih Zveze kmetskih fantov in deklet.

Vendar naše zadrúžništvo še vedno ni doseglo svojega končnega cilja. Zadrúžništvo mora in bo polagoma tudi lahko prevzelo vso denarno in blagovno izmenjavo in večji del predelave (obrtni in industrije) malega človeka. Vendar predstavlja že danes mogočno gospodarsko silo. Koliko pomeni za naš narod malih ljudi, bi videli šele, če bi ga ne bilo, če bi ne bilo po vseh kotih tipalk v obliki rajfajzovk, ki so mobilizirale stotine milijonov drobnih prihrankov in ž njimi poceni oplodile gospodarstvo itd.

Glavni pogoj, da se bo zadrúžništvo hitreje in uspešneje bližalo cilju, je zadostna moralna in strokovna izobrazba ljudstva. Tu pa ima glavno besedo naša šola in živahnejša zadrúžna propaganda. Priznati je namreč treba, da se je naše zadrúžništvo preveč zmehaniziralo, da je duh obledel, kar se mu prav v sedanji krizi hudo maščuje.

KUHINJA

M. Sezona jajčk se bliža

S pomladi, ko so jajčka najbolj poceni, ko jih je največ, so tudi hranilno najboljša. Prehrano z jajci je treba prilagoditi letnim časom odnosno njihovim produktom. Jajčka spadajo med najboljša živila, ker vsebujejo skoro vse vitamine, ki so tako potrebni za vzdrževanje zdravega organizma. Jajčka so posebno velike važnosti v

otročji prehrani. Rumenjak vsebuje vse tiste sestavine kot ribje olje, ki je potrebno za otrokov telesni in s tem duševni razvoj. Jajce vsebuje razen vitaminov A, B, D, G do 80 kalorij, dosti tolšče, kalcija in soli. Navajam nekaj inozemskih receptov za jajčna jedila. V ameriški in angleški kuhinji izpopolnijo jajčka najmanj eno četrtno prehrane. Jajčka za zajutrek ali za lunch (malo opoldansko kosilo) ter vsak večer močnato jed.

Jajčka na angleški način:

Tanke ozke lističe trebušne slanine, ki je preprežena z mesnimi plastmi, opravimo na masti ali olju. Jajčka previdno ubijemo v skodelico, jih osolimo in popopravimo ter dodamo slanini. Za trenotek pokrijemo, da se strdi beljak in gotovi so.

Jajčka na ameriški način:

Dno kozice, ki smo ga dobro namazali z mastjo, pokrijemo s centimeter debelimi koščki klobase (pečenice). Ko je klobasa na obeh straneh dobro popečena, zlijemo v kozico jajčka, ki smo jih že preje previdno ubili, osolili in popopravi. Hitro vtaknemo v pečico, da se strdi beljak. Pred serviranjem jajčka lahko polijemo s paradižnikovo omako: Pretlačen paradižnik ali razredčeno mezo popražimo na maslu, osolimo in zlijemo čez jajčka.

Jajčka s smetano, drugi ameriški način:

V ponev za jajčka denemo v vsako vdolbino malo masla in pustimo, da se raztopi. Na maslo vržemo malo soli in popra ter previdno ubijemo jajce, da se ne razlije. Čez jajce polijemo malo smetane in postavimo v vročo pečico, da se malo strdijo. Preveč strjena jajčka so pokvarjena, zato je bolje, da jih čim prej vzamemo iz pečice in pustimo, da se še v lastni vročini pokuhajo na kraju štedilnika. V vdolbine za jajčka lahko damo tudi kuhan grah, špinačo ali ohrovt, posolimo in popopravimo ter ubijemo jajce in pokrijemo s smetano. Zelo dobro za otroke in bolnike.

Jajčka na škotski način:

Na tenke dolge lističe zrezano trebušno slanino (Hamburger) denemo na vročo mast. Ko se je slanina scvrkla in se začela zvijati, dodamo na drobno zrezano čebulo in peteršilj ter 4 jajčka, ki smo jih preje dobro zmešali z dvema velikima žlicama mleka, soljo in poprom. Pečemo 25 minut v pečici ali pokrito na štedilniku.

Jajčka na švedski način:

V precej globoko kozico zlijemo skodelico smetane in dodamo 6 previdno ubitih jajc, ki ne smejo biti razlita. Osolimo in popopravimo ter potresemo z zriibanim sirom. Pečemo v srednje vroči pečici, dokler ni beljak strjen in sir raztopljen. Serviramo vroče.

M.

Spoštujmo čevlje

Čevlji so v naši opremi skoro bolj važni kakor obleka. Oblečemo se lahko bolje ali slabše, čevlji pa morajo na vsak način biti vsaj celi. Dobri, močni čevlji so potrebni posebno za naše slabe vremenske prilike. Saj imamo slabo vreme skoro od septembra do maja. Koliko blata morajo prebroditi naši čevlji. V tem oziru nam ni niti v mestu prizaneseno, kaj pa šele na deželi.

Dobri čevlji stanejo dosti denarja. Zato moramo skrbeti, da jih s skrbno nego ohranimo čim dalj lepe in dobre. Ne negovani čevlji kmalu razpokajo, so trdi, grdi in mrzli. Tudi ni dovolj, če čevlje samo okrtamo in namažemo z mazilom. Usnje zahteva več pozornosti. Blato, ki se nabere po usnju ali podplatih, je treba sveže obrisati. Suho blato, ki ga drgnemo raz čevlje drugi dan, obdrgne usnje. Zelo umazane čevlje umijemo še z mlekom. Čevlje, ki so premočeni, namažemo v mokrem stanju z ribjim oljem ali vazelinom ter jih sušimo na suhem prostoru, nikdar pa ne na štedilniku ali celo v pečici. Mokro usnje je mnogo manj odporno proti vročini in le malo višja vročina ga prežge.

Jako dober je za usnje tudi glicerin. V zimskem času namažemo dobro očiščene čevlje vsaj enkrat na 14 dni z glicerinom. Z mehko krpico ga moramo zvečer dobro utreti v usnje in zjutraj posvetiti z mehko krtačo ali krpo. Usnje postane mehko, prožno, odporno proti vlagi in čevlji se povrhu še lepo svetijo. Z glicerinom namazani čevlji obdržijo sijaj po več dni. Zvečer je treba raz nje obrisati le prah.

Lakaste čevlje čistimo z vazelinom. Olje napravi usnje trdo. Prvo plast vazelina, ki ga namažemo, obrišemo. S tem odstranimo iz usnja vso umazanijo. Drugo, jako tenko namazano plast pustimo na čevljih čez noč in jo šele zjutraj obrišemo. Za lakaste čevlje je tudi ricinovo olje zelo dobro.

Čevlje iz jelenove kože čistimo s petrolejem. Čevlje najprvo dobro skrtačimo, potem pa jih drgnemo z ostro ščetko (najbolje rabljeno zobno), ki jo pomakamo v petrolej. Petrolej čevlje lepo očisti in jim vrne prvotno svežo barvo. Vse drage gumijaste ščetke in specialne tekočine ne odtehtajo petroleja.

Nove čevlje je dobro namazati po podplatih z mastjo ali ribjim oljem, ki ga imajo naše špecerijske prodajalne. Čevlji bodo delj časa zdržali in toplejši bodo.

Doma je treba čevlje vedno preobuti. V tistih čevljih, ki hodimo v njih zunaj po prahu in drugi nesnagi, ne moremo hoditi po stano-

vanju. Tudi se čevlji doma zelo pokvarijo. Čim pridemo domov, čevlje sezujmo, jih očistimo nesnage, vtaknemo vanje kopita in jih položimo po strani, da se čez noč tudi podplati lepo posušijo.

Tako moramo skrbeti za čevlje, dokler nam služijo. Še posebno skrbno jih pa moramo očistiti takrat, ko jih ponesemo v popravilo k čevljarju. Nekateri ljudje nimajo nobenega spoštovanja in obzira do čevljarja. V popravilo prinesejo čevlje vse prašne ali blatne. Ali naj čevljar čevlje očisti? Umazanih tudi sam ne more vzeti v roke. Če nimamo mi obzira do čevljarja, kako bi mogel šele čevljar imeti obzir do naših čevljev. Nejevoljno jih pogleda in grdo vrže v kot med škarpe.

Če pa bi ljudje prinašali v delavnice lepo očiščene čevlje, na katerih bi čevljar takoj opazil, da imajo skrbnega lastnika, bi jih tudi čevljar popravil vse bolje in lepše.

Z D R A V S T V O

Ozeblina lahko zdravimo tudi na sledeči način. Pripravimo si dva čebrička ali drugi pripravnici posodi ter denemo v eno vročo, v drugo mrzlo vodo. Ozeblen ud, naj bo roka ali noga, držimo približno eno minuto v vroči vodi, nato ga denemo isto toliko časa v mrzlo vodo. To ponavljamo deset do petnajstkrat. Nato namažemo ozeblino s čebulnim sokom, kot je omenjeno v prvi številki ali pa s kafrnim mazilom.

Gripa ali influenza je zavzela februarja meseca največji obseg in skoraj ni bilo človeka, ki je ne bi občutil v tej ali oni obliki. Značilno za letošnjo gripo pa je, da ne pušča nevarnih posledic, torej da poteka v kolikor toliko mili obliki, čeprav se v nekaterih slučajih zviša vročina do 40° C. in še preko. Dostikrat mislimo, da je pljučnica; zamenjujemo jo tudi z vnetjem slepiča, ker povzroča črevesna gripa slične znake. Po enem do dveh dneh običajno vročina pade, obenem ponehajo bolečine, trganje po udih in sklepih, glavobol in težave pri požiranju. Tretji dan se pojavi suh in vztrajen kašelj. Gripa skoro vsakogar precej zdela in traja utrujenost in izčrpanost pri nekaterih ljudeh po več tednov. V mestu se je gripe zelo težko ubraniti in to zaradi tega, ker prihajajo ljudje stalno v medsebojen stik na cesti, na železnici, v tovarnah, na plesiščih, na javnih prireditvah itd. Zato je za obrambo proti gripi priporočati izpiranje ust z vodikom, dalje uživanje zelo majhnih količin kinina, kar je bolje. Ker je gripa

zelo različna in ima lahko različne zahrbtnne posledice, se moramo pri dalj trajajočih primerih in pri visoki vročini obračati za zdravniški nasvet.

Dr. A. Krisper.

SADJEREJA

Zimsko škropljenje sadnega drevja

Škropljenjem odvrčamo, oziroma zatiramo razne glivične bolezni kakor tudi živalske škodljivce na sadnem drevju. Sadno drevje škropimo lahko pozimi, ko je golo, ali pa tudi poleti, ko raste. Posebno važno je zimsko škropljenje, ker uničimo pri tem najrazličnejše sadne škodljivce, ki prezimujejo na drevesu in komaj čakajo pomladi, da jih toplo sonce obudi k življenju in začne s svojim uničevalnim delom. So to različni kaparji, uši, gosenice, njih jajčeca in ličinke, lišaji i. t. d.

Kdaj moramo škropiti? Zgodaj spomladi, preden začne popje odganjati. Najboljši čas je proti koncu februarja in v začetku marca. Škropiti moramo le ob lepem in tihem vremenu, nikdar ne v dežju ali če zmrzuje.

S čim škropimo? Najučinkovitejše in preizkušeno sredstvo za zimsko zatiranje sadnih škodljivcev je Arborin in žvepleno apna brozga.

Arborin ali drevesni karbolinej moramo pred uporabo razredčiti z vodo. Najboljša je zato deževnica. Za zimsko škropljenje vzamemo 1 l arborina na 15 l vode.

Namesto arborina uporabljamo lahko cenejšo žvepleno apneno brozgo, takoimenovano kalifornijsko brozgo, ki si jo lahko tudi sami pripravimo na prav enostaven način.

Vzamemo 85 dkg živega apna v prahu in 145 dkg žveplenega cveta ali moke ter nato oboje dobro skupaj zmešamo. Zmes stresemo v železno ali emajlirano posodo (lonc ali kotel), v katero smo natočili 10 l vode ter pristavimo k ognju, da zavré ter pustimo vreti 45 min. Med vrenjem pridno mešamo. Kar vode pri kuhanju izhlapi, jo sproti dolivamo. Tako dobimo svetlo rdečkastorjavo tekočino, ki jo še event. odlijemo od usedline ter lahko že uporabljamo, seveda razredčeno. Posodo z brozgo lahko tudi spravimo za poznejšo uporabo, vendar jo moramo tesno zapreti. Za poletno škropljenje vzamemo 1 l brozge na 50—40 l vode; za zimsko škropljenje pa 1 l brozge na 2—5 l vode.

KUNCEREJA

R. K.

Nova knjiga o reji kuncev

Angorski kunec. — Spisal Kuntara Vilko — založba „Rejec malih živali“, v Ljubljani. Cena Din 6.—. Knjižica z gornjim naslovom je pri nas prva, ki skuša izčrpnje obravnavati rejo te gospodarske pasme kuncev, ki se je v zadnjem času oprijemlje tudi znatno število železničarjev, stanujočih na podeželju. Strokovni del knjižice je napisan kratko in jedrnato, brez daljših razlag, kar bi tu in tam le bilo potrebno, ker z razlago najlaže odvrnemo rejca od napačnega ravnanja.

Knjižica obravnava najprej — čisto pravilno, da je to na prvem mestu — o pogojih, ki so potrebni za uspešno in dobičkanosno rejo angorskih kuncev. Nato opisuje kakovost angorske volne in njeno uporabnost za prejo, orodje, ki je pri pridobivanju neobhodno potrebno (česalnik, krtača in škarje). Orodje ni podrobneje opisano, zato pa je prikazano v slikah. Od škarij ni prikazan drugi tip, ki je mnogo cenejši, čeprav so te škarje v Nemčiji patentirane. Opisu orodja slede pojasnila, kako je treba ob česanju, striženju ozir. skubljenju volno razvrstiti po raznih vrstah, kar je brezpogojno potrebno (tudi če volne ne nameravamo prodati, temveč jo porabimo doma in spredemo na kolovratu), ker je od dolžine vlaken odvisna debelost spredene niti. Naslednje poglavje govori o negovanju kunca in njegove volne. V poglavju o vnovčevanju volne avtor opominja, kako naj volno spravljamo za primer prodaje. Na kratko so omenjeni tudi ostali proizvodi (meso, kožuhovina in gnoj). O mnogostranski uporabi angorske volne doma in v industriji naslednje poglavje premalo pove, dasiravno se nam o tej zadevi obeta posebna knjižica. Nato prihaja pisec še-le na podroben in temeljit opis kletk in na samo vzrejo kuncev. Tudi glede hrane je dovolj obširen odstavek z ozirom na razmere dobre večine naših rejcev. Zelo hvalevreden je odstavek o skopljenju samcev, v katerem podvezavanja kot zastarelega in nezanesljivega sploh ne omenja, in pa poglavje o knjigovodstvu. Založništvo bi rejce gotovo iznenadilo, ako bi založilo v formi listov vse tiskovine, ki prihajajo pri knjigovodstvu kuncereje v pošte, kakor n. pr. rodovne in življenske liste za samce in samice, beležnico o merjenju in teži živalic, o pridelku volne, o izdatkih in dohodkih tekom enega leta in končno bilanco reje, ki bi jih po obsegu reje vsak posameznik lahko zložil v zvezek.

Ob zaključku so naštetje najpogostejše bolezni in njihovo zdravljenje kakor tudi drugi škodljivci naših kodrančkov. Pasemsko vpra-

šanje je obravnavano na zelo preprost in zato tudi razumljiv način. Besedilo pojasnjujejo, kakor že omenjeno, številne slike. Strokovnemu delu knjižice sledi propagandni del za ustanavljanje društev „Rejec malih živali“, ki bi brez vsake škode lahko izostal, če bi si n. pr. v inseratnem delu brošure našel na primeren način nadomestek. Knjižica bi s tem nesumljivo pridobila.

„Angorski kunec“ pomeni za nas vsekakor lep napredek, saj vsebuje vse polno dobrih nasvetov in med vrsticami tudi marsikatero moško svarilo in zasluži radi tega, da jo vsak rejec angorskih kuncev ima, ker bo v njej našel marsikaj koristnega in vzpodbudnega.

R A Z G L E D I

Ing. A. Ozvald.

Socialno skrbstvo mesta Prage

(K predavanju dr. Petra Zenkla v Ljubljani in Mariboru.)

„Nesreča ne hodi po gorah,
temveč po ljudeh.“

Siromaštvo, beda, pomanjkanje, obubožanost, brezposelnost so pojavi, ki se prepletajo, ne da bi mogli reči, kako sledijo drug iz drugega. Te nadloge zasledujejo človeka, posameznika ali njegovo družino zdaj bolj zdaj manj in so slika trpečega človeka, telesno in duševno zlomljenega — ponižanega.

Čim višja je stopnja izobrazbe naroda, tem večje prizadevanje lahko opazamo pri posamezniku, da se z delom in varčevanjem zavaruje pred presenečenji, zlasti za starostno dobo. Toda taka sredstva rada odrečejo, najbolj pa še v današnjih časih. Miloščina je bila dolgo sredstvo, ki se je smatralo kot lek za materielno zrušenega človeka. Miloščina pa je nezanesljivo in tudi ponižujoče sredstvo zoper bedo.

Širša oblika dobrotelnosti in pomoči so razna dobrodelna društva in ustanove: sirotišnice, hiralnice in podobni zavodi, ustanovljeni po zasebni zaslugi ali po javni upravi. Pomanjkanje sredstev za vzdrževanje teh ustanov, neprimerni prostori in često slaba uprava, so običajni vzroki, radi katerih take ustanove trpijo že v svojih osnovah in ne izpolnjujejo nalog, ki so jih prevzele. Zgled smotrenega dela na socialnem polju nam daje Češkoslovaška, zlasti Praga.

*

Sodobno socialno skrbstvo v Veliki Pragi.

Kakor v vseh velikih mestih, je tudi prebivalstvo Prage, posebno v zadnjih 10 letih silno naraslo. Pred 50 leti je imela Praga 250.000 prebivalcev, leta 1914 že 500.000, danes pa je milijonsko mesto.

Že pred 70 leti je imela praška občina poseben urad, ki se je imenoval „Skrbstvo za siromake“. Tudi preje je mesto skrbelo za svoje siromašne občane, toda vršila se je ta skrb zgolj iz sredstev, ki so se slučajno nabrala. Bilo je to pravo miloščinarstvo, kakor povsod drugod. Že leta 1868 je praška občina na podlagi deželnega zakona za podpiranje siromakov uvedla redne prispevke v prid „Skrbstva za siromake“. Podpore, ki so jih siromaki prejeli od tega urada, pa so bile skromne.

Izza leta 1900 ima praška občina v svojih proračunih redno postojanke tudi v prid skrbstva za siromake. Razdobje v temeljiti preosnovi skrbstva za siromake praške občine pa je leta 1904, ko je to skrbstvo začelo delovati po novem načelu, da morajo imeti „očetje siromakov“, ki vodijo posamezna skrbstvena okrožja v mestu, točen pregled vseh mestnih siromakov in iskati tudi vzroke, radi katerih posamezniki ali cele rodbine zabredejo v bedo.

„Pred bedo in ne za bedo!“ je geslo tega skrbstva. Ne miloščina, temveč pomoč slabemu! Za to svoje redno in poglobljeno delovanje je dobilo „Skrbstvo“ potrebno število stalnega uradništva. K skupnemu sodelovanju so se pritegnile še zasebne dobrodelne organizacije.

Delovanje „Skrbstva“, ki se je odslej lepo razvijalo, je svetovna vojna začasno zadržala. Ko pa je leta 1918 postala Praga glavno mesto samostojne države, je napočila tudi za njeno socialno skrbstvo doba svetlega razvoja.

Socialno skrbstvo Velike Prage je zgrajeno na načelih človekoljubja in temeljitosti: V podrobnosti premišljena organizacija, jasno načrtani cilji, redna denarna sredstva, posameznemu primeru ustrezajoče reševanje, pomoč in ne miloščina, preglednost in kontrola, prednost pravočasnega zabranjevanja bede in ne zakasneli protiukrepi, preprostost poslovanja ter prava strokovna izvežbanost osebja, pa dobro gospodarstvo.

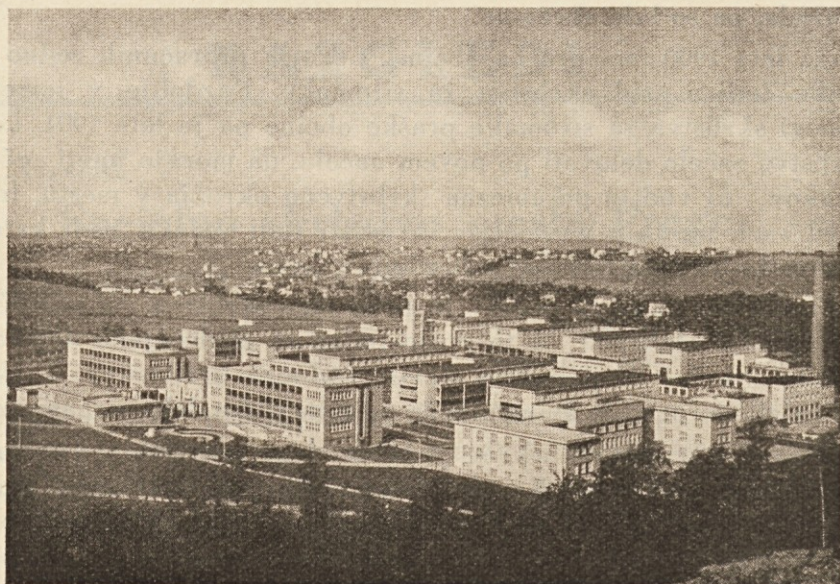
Leta 1927 je praška občina ustanovila „Osrednji socialni urad“ in v posameznih okrajih mesta „Krajevne socialne urade“, ki so podrejeni „Osrednjemu uradu“, vsi pa so sestavni deli magistratnih uradov. V načelu se deli delokrog v skrbstvo za mladino, za doraščajoče in za odrasle in ima „Osrednji urad“ temu primerno tudi razdeljeno odbore.

Naloga „Osrednjega urada“ je, da skrbi za celotno organizacijo socialnega skrbstva in za zadeve, ki se tičejo celote Osrednji urad

določa pomoč odraslim, nadzoruje zaščito siromašnih otrok v raznih zavodih, skrbi za njih vzgojo, šolanje, bolne otroke pošilja v okrevališča ali počitniške kolonije, pohabljenе dodeljuje v pristojne zavode. Odraslim določa potrebno pomoč, daje nakazila za zavetišča in bolnišnice ter obravnava delavske zadeve. Posebno pažnjo posveča odpravljanju beračenja.

Krajevni uradi vršijo delo za pravočasno preprečevanje siromaštva z opazovanjem gmotnega položaja posameznikov. V ta namen izsledujejo v svojem okrožju osebe in družine, ki so potrebne pomoči.

Zavodi, s katerimi razpolaga mesto v namene socialnega skrbstva, so številni, vsak pa ima točno opredeljeno področje. Ločijo se pred-

Masarykova zavetišča v Krčů pri Pragi.

vsem v zavode za telesno in duševno normalne ter v zavode za pohabljenе ali izprijene. K zavodom za socialno skrbstvo mesta Prage spadajo tudi higienične posvetovalnice, šolski vrtci, posvetovalnice za matere, zavodi za zaščito otrok, ki so brez nadzora, okrevališča za siromašno mladino, otroške bolnice, zavetišča, bolnice in prenočišča za odrasle, ogrevalnice, zavetišča za brezposelno služinčad itd.

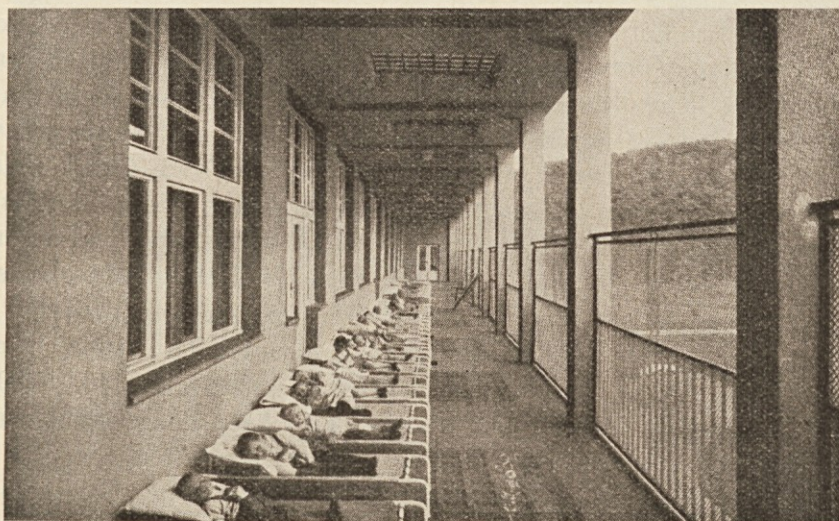
Na podlagi te organizacije se je socialno skrbstvo napram onemu iz prejšnje dobe dosegel bistven napredek in veliki uspehi, treba pa je bilo dobiti tudi neprimerno večja sredstva. Število onih, ki po letu 1924 prejema jo pomoč, se je početvorilo, izdatki pa so narasli na 7kratni iznos. Nekaj številčk iz leta 1934! Skrbstvo za odrasle: od leta 1920 do 1934 je poskočilo število denarno podpiranih oseb od 2090 na 8100 in je leta 1934 praška občina tem podpirancem izplačala

6,600.000'— Kč in razen tega še izredne podpore v znesku 1,015.000'— Kč. Istočasno je občina prispevala 550.000'— Kč k skladu za starostno zavarovanje, ki je v Pragi obvezno.

V okvir socialnega skrbstva Prage spada tudi skrbstvo za tiste, ki vsled zmernih telesnih ali duševnih hib ne morejo imeti polnovredne službe; take osebe zaposluje občina v javnih vrtilih in podobnih ustanovah.

V nočnih zavetiščih je istega leta brezplačno prenočilo 55.000 siromašnih oseb (zavetišče samo je zgradila občina za 4,900.000'— Kč).

Novejša vrsta pomoči potrebnih odraslih, ki jim v izdatni meri pomaga mestno socialno skrbstvo, so brezposelni. Po načelu, da je zaposlitev najboljša pomoč za brezposelne, samo podpiranje brez

Otroško okrevališče — ležalnica na zraku.

zaposlitve pa škodljivo, skrbi občina za delovne čete pri gradnji takih investicijskih del, ki sicer niso nujna, toda za bližnjo bodočnost potrebna. Tako zaposleni brezposelniki dobivajo razen plače, ako je potrebno, tudi popolno ter dostojno oskrbo. Na ta način je bilo od leta 1930 do 1934 zaposlenih 17.000 odraslih oseb in je občina v teh 4 letih izdala zanje vsako leto po 25,000.000'— Kč.

Skrbstvo za deco in doraščajoče. Mesto Praga posveča zaščiti siromašne mladine posebno pažnjo. Poglavitna skrb je prehrana šolske dece. Podatke zbirajo v ta namen odbori, ki so še sami pod nadzorom. V letu 1934 se je šolskim otrokom izdajalo dnevno do 21.000 brezplačnih obedov, kar je stalo 9,400.000'— Kč. Šolski vrtili imajo 216 oddelkov. Pri prehrani se podpira takozvana mlečna akcija, to je postrežba z zdravstveno brezhibnim mlekom. Za šolske stroške

otrok siromašnih staršev je leta 1954 občina izdala 1.780.000— Kč in posebej za oblačila še 600.000— Kč. Bolne ali bolehne otroke pošilja občina na svoje stroške v okrevališča, na počitnice, na morje in je leta 1954. bilo na ta način negovanih okoli 4000 otrok s stroški 1.600.000— Kč. Otroke brez staršev ali če jih starši ne morejo preživljati, oddaja občina, ako niso izprijeni, k izbranim družinam v začasno varstvo, kar je boljše kot pa v skupne zavode.

Za vzgojo abnormalnih ali moralno sprijenih otrok vodi brigo socialno skrbstvo v posebnih zavodih, kjer so nastavljeni za to posebej usposobljeni učitelji. Otroci pa, ki so zapuščeni in bi se klatili ali beračili, se oddajajo v osrednji zavod za zaščito dece, kjer ostajajo nekaj časa v opazovanju glede njih sposobnosti in se na podlagi tega dodelijo v ustrežajoč zavod ali k zasebnim rodbinam v vzgojo.

Ko se je po letu 1919 združilo 46 občin v Veliko Prago, so se pojavili težki problemi radi pomanjkanja dostojnih zavetišč. Nagla odločitev je bila neobhodno potrebna in dve možnosti so prihajale v poštev: ali povečati stare zavode, ali pa zgraditi nov skupen zavod, ki bi ustrezal novim razmeram. Leta 1926 je dr. Peter Zenkl, tedanji in še današnji referent za socialno skrbstvo praške občine, izdejstvoval sklep, da se zgradi za mestne siromake nov zavod pod imenom „Masarykova zavetišča“ (Masarykovy domovy). Leta 1929 ob desetletnici čsl. samostojnosti so bila zavetišča že izročena svojemu namenu in predstavljajo eden od najlepših zavodov te vrste v Evropi. Stroški za gradnjo in opremo teh zavetišč so narastli na 110.000.000— Kč, kar je v celoti krila praška občina sama brez kakršnekoli druge podpore. Zavod ima 20 dvo- in trinadstropnih posamič stoječih poslopij, ki so zgrajena arhitektonsko in iz najboljšega materiala ter opremljena higiensko na višku. Zemljišče meri 52 ha. Poslopja so med seboj — v kolikor je potrebno — zvezana s pokritimi hodniki. Oddelki za otroke so popolnoma ločeni od ostalih. Glavni oddelki imajo vsak svoje poslopje in so sledeči: za zdrave starce, poseben oddelek za zakonske dvojice, bolnišnica, družabno poslopje z dvorano za predstave in kino ter čitalnico, oddelek za neozdravljivo bolne in posebni oddelki za bolehne otroke, pralnica, upravno poslopje, centralna kuhinja, kapelica itd. Skrajno smotrenost in udobnost ter ustrežanje vsem higienskim zahtevam sodobnosti so bile vodilne misli projektanta.

Masarykova zavetišča nudijo popolno oskrbo 5000 siromašnim osebam, med temi 500 otrokom iz praške občine. Srečni prebivalci teh zavetišč imajo v zavodu brezplačno popolno oskrbo in dobivajo, ako so brez vseh sredstev, še primeren denarni prispevek. Ni čuda, da se v zavetiščih počutijo dobro še 90letniki. Za ves zavod je postavljena

iz higienskih in ekonomskih razlogov samo ena osrednja kuhinja s pekarijo; hrana se v izoliranih posodah razvaža v posamezne oddelke.

Oddelki za bolne so razdeljeni tako, da imajo neozdravljivo bolni posebne prostore. Bolnikom streže izučeno osebje. Pri vsej popolnosti zavoda je naravno, da tudi zobni ambulatorij ne manjka.

V oddelkih za otroke so sledeči prostori: za otroke, ki so po bolezni ali radi bolehnosti potrebni nege pod zdravniškim nadzorom; nega se vrši po najnovejših izkustvih zdravstva s točnim opazovanjem otrokovega stanja. Nadaljni oddelek za otroke je karantena z oddelkom za nalezljive bolezni. Da šolski otroci, ki so tukaj včasih

Poslopje za bolehne otroke.

po več mesecev na okrevanju, ne zaostanejo v poduku, se poduk v zavodu nadaljuje. Poseben oddelek je določen za duševno in telesno pohabljene otroke.

Za otroke, ki so slabokrvni in inklinirajo k tuberkulozi, pa imajo posebno okrevališče v gozdnem kraju cca 50 km izven Prage.

Nad družabno dvorano v Masarykovih zavetiščih je napis: „Praga — mati vsem“. Kakor dejansko z Masarykovimi zavetišči tako tudi s tem dokazuje Praga, da hoče pošteno in človekoljubno izvrševati svoje posle tudi do ogorčenih, zapuščenih, siromašnih in trpečih.

Ob ogledu Masarykovih zavetišč postane človeku tesno pri srcu: Kje so drugi narodi pred nami? Zato moramo tembolj pozdravljati nalogo, ki si jo je naredela naša nabavljalna zadruga, da zgradi v

Gozdu Martuljku mladinsko okrevališče. Lahko smo ponosni kot železničarji in zadrugarji, da smo se sami lotili tega vprašanja, ne da bi bili čakali na pomoč od drugod. Kdor je videl Masarykova zavetišča v Pragi in kdor je poslušal v Ljubljani in Mariboru predavanje g. dr. Zenkla, bo z veseljem podpiral delo upravnega odbora, ki je na najboljši poti, da nam ustvari v enem najlepših naših krajev dom, ki bo spomenik podjetnosti, požrtvovalnosti in delavnosti našega železničarja. Kdor še stoji skeptično ob strani, bo čez eno leto uvidel, kako prav je imela zadruga, da se je s pogumom lotila tega dela.

Naj bi srečno in pametno bilo to delo končano, da se nam odpre na Gorenjskem naše Masarykovo zavetišče v malem!

LEPOSLOVJE

A. H.

Zgodba o kralju Fadlallahu

Orientalška pravljica.

(Nadaljevanje in konec.)

Kralju je bilo všeč, da bi zopet mogel biti v bližini ljubljene žene, pa se je dal izlahka ujeti. Ko so ji ga prinesli, se ni pustil dotakniti od nobene druge ženske, je zletel in sfrfotal v nedrije kraljice in se tamkaj skrnil. Zemrudi je bila ta nenavadna prisrčnost novega ljubljenca silno všeč in je ukazala, da ga denejo v odprto kletko v njeni glavni sobi. Tukaj je imel priložnost, da ji je vsako jutro dvoril z vsemi mogočimi dejanji, ki mu jih je njegova oblika dovoljevala. Kraljica ga je poslušala cele ure in se igrala z njim, in izdajski ropar prestola je sam večkrat skušal pridobiti si naklonjenost njenega slavca. Med tem pa, ko ga je razjarjeni Fadlallah kljuval s svojim kljunom, se zaletaval vanj in kazal vse znake brezmočnega srda, je nudil kraljici in svojemu tekmeču samo nov vir zabave.

Mimo slavca je bil drug Zemrudin ljubljenec majhen naročni psiček, ki ga je tudi vedno imela v svojih sobanah. Ta psiček je neko noč slučajno poginil.

Kralj je neutegoma porabil priložnost, zapustil postavo slavca in oživel to novo truplo. Drugo jutro je Zemruda našla svojega ljubljeneega slavca mrtvega v kletki. Nemogoče je popisati njeno žalost. In ko si je poklicala v spomin vsa njegova mala dejanja, ki so kazala, da imajo nekaj razumnosti v sebi, se zaradi tolike izgube ni dala potolažiti.

Dvornice so zaradi tega poslale po derviša, da bi jo prišel tolažit. Derviš ji je prigovarjal in dokazoval, da pač ne kaže, da bi se tako žalostila zaradi malenkostnega dogodka, naposled pa so ga njene neprestane tožbe ganile. Pa je rekel: „Storiti hočem, kar je v moji moči, kraljica. Uporabil bom svojo umetnost, da te potolažim. Tvoj slavec bo zopet živ in ti bo zopet prepeval kakor doslej.“

Kraljica ga je pogledala s pogledom, ki je odkrito pričal, da mu ne verjame. Derviš pa je legel na divan in poslal svojo dušo v mrtvega slavca.

Zemruda je vsa začudena videla, da ji je slavec zopet oživel.

Kralj je videl vse, kar se je godilo, saj je ležal v postavi naročnega psička na divanu v kotu sobane. To se ve, da je kakor blisk šinil v svoje pravo telo, razjarjen stopil h kletki in zavil lažnemu slavcu vrat.

Zemruda se je temu drugemu dogodku tako čudila kot še nikoli. Bila je vsa iz sebe. Le s težavo jo je kralj pregovoril in preprosil, da ga je poslušala.

Kralj ji je razodel vse, kar je bil doživel izza lova. Ker so bili takrat našli derviševo truplo v gozdu in ji je bil tisti čudni razglas zoper srne živo v spominu, je rada verjela njegovim besedam. Bila pa je jako mehkega značaja in občutljiva kakor večina orientalk, pa jo je vest neznansko pekla in si je očitala, da je izdajsko ravnala zoper Fadlallaha. Nobeno pojasnjevanje, nobeno dokazovanje nezmišelnosti njenih misli, sploh nič je ni moglo utešiti. Od žalosti zaradi namišljeno težke vesti je umrla in je na smrtni postelji prosila Fadlallaha odpuščanja za nekaj, na čemer bi tudi najstrožji sodnik ne mogel najti najmanjše sence greha.

Nesrečnega kralja je njena smrt tako potrla, da se je odpovedal prestolu in prepustil kraljestvo enemu svojih najbližnjih sorodnikov. Sam pa se je umaknil v samoto, kjer je preživel ostale dni svojega življenja.

A. H.

ZADRUŽNI VESTNIK

† JANEZ KOPRIVC.

V 64. letu je 8. t. m. preminul naš tovariš **Janez Koprivc**. Bil je med prvimi, ki so postavljali temelje naši nabavljalni zadrugi, ki ji je bil zvest do konca. Kot njen večletni nadzorni

odbornik je z vestnostjo vršil svojo dolžnost.

Bil je mož-poštenjak, ki je povedal, kar je mislil, brez ovinkov.

Tovariš! Pogrešali bomo Tvoje besede, Tvojega humorja, Tvoje družbe. Tebi in Tvojemu delu pa bomo ohranili svetel spomin.

ZADRUŽNA DOPISNA ŠOLA.

Na vprašanje „Kako naj volijo zadrujarji svoje delegate“, smo dobili do zdaj sledeče odgovore:

1. Bračić Štefan, Pragersko.

„Članek ‚Zadruga in stanovske organizacije‘ v 1. števil. ‚Zadrujarja‘ piše tovariš, ‚mi daje povod, da se tudi jaz udeležim zadružne dopisne šole, in sicer k vprašanju, kako naj volijo zadrujarji svoje delegate. V teku 6 let, odkar zastopam člane-zadrujarje tukajšnjega okoliša kot delegat na občnih zborih, sem bil priča marsikateremu nepotrebnemu prerakanju, ki zadrugi ne more koristiti in prav ima pisec omenjenega članka, če v njem trdi isto.“

V nadaljnjih izvajanjih pravi tov. Bračić, da mora imeti vsak član pri enakih deležih enake pravice. Napačna je bila, da se je na lanskem občnem zboru članstvu preprečila udeležba. Mnogo članov — med njimi idealni tovariši — so zapustili zadrugo in so šli drugam; pa bi se gotovo vrnili, če se razmere spremenijo. Več demokratičnega duha in takoj bodo prenehala nasprotstva med člani.

Nato preide dopisnik na svoj konkretni predlog, kako naj se vršijo delegatske volitve in nadaljuje:

„Pravilnik o volitvah delegatov naj se spremeni tako, da bo članom dana možnost proste izbire ljudi, ki jim zaupajo, ki pa morajo biti vsaj nekoliko sposobni, predvsem pa nepristranski in pošteni.“

Volitve naj se razpišejo najmanj 3 tedne prej, nakar naj zadruga skliče sestanke članov, ki si svobodno izberejo delegate. Volilna okrožja naj bodo čim manjša, da bodo člani poznali tistega, ki ga bodo volili. Predvsem pa je potrebno, da se vpelje pri volitvah proporni sistem: Primer: Volilno okrožje ima 310 volilcev. Če ne pride do sporazuma, se postavijo dve listi. Neka skupina je v položaju, da deli glasovnice v svoj prid. Druga

lista dobi navzlic temu 150 glasov, pa bi dobila večino, če bi glasovnice ona delila. Krivica je torej, če ne dobi nobenega zastopnika. — Glasovnice se naj zalepljene pošljejo vsakemu članu-zadrujarju. Samo seznam volilcev dotičnega okrožja se pošlje glavnemu zaupniku, ki vodi volitve, z odločbo, da imenuje, oz. sprejme v volilno komisijo tudi zastopnika nasprotne liste. To bi bilo pač najbolj preprosto in pravično in s tem vsem ustrezno. Kolikor ima kdo zaupanja, toliko glasov naj dobi.

Sorazmerno bi se po izvršenih delegatskih volitvah sestavil tudi upravni in nadzorni odbor.

Nepravilno je, da par ljudi ali neke skupine določijo kandidate brez posvetovanja, brez vednosti ali celo brez njihovega pristanka, kakor se je to dogajalo.

Mislim, da sem v teh vrsticah povedal vse z namenom, da po svojem skromnem znanju pripomorem k ozdravljenju sedanjih razmer, da bomo res lahko rekli: To je naša zadruga, naša last in naša moč!“

2. Urbanc Marija, Ljubljana, piše:

Zadrujarji naj se med seboj zedinijo za enotno delegatsko listo, kar naj se zgodi na članskih zborovanjih. Delegati naj na občnem zboru izvolijo sposobne in poštene voditelje, ki so dorasli in zmožni za zadružno delo.

V nadaljevanju podaja spoštovana tovarišica nekoliko kritike in mnogo nasvetov, česar vsega ne moremo navajati, ker nima zveze s stavljenim vprašujem, namreč, kako naj zadrujarji volijo svoje delegate.

3. O. K., Ljubljana.

Prispevek priobčujemo v prvem delu revije. Tudi iz tega odgovora smo morali izločiti, kar se ne tiče našega, konkretno stavljenega vprašanja.

Vivant suquentes! — Nadaljnje odgovore bomo objavili v naslednji števil. „Zadrujarja“.

KDAJ SE LAHKO ODPOVE ČLANSTVO IN KDAJ SE IZPLAČA ODPOVEDANI DELEŽ?

Zadrugarju preneha članstvo v primerih, ki jih v šestih točkah predvideva člen 7 pravil. Po točki 2 navedenega člena preneha članstvo, če član izstopi iz zadruga. Izstop, oziroma odpoved članstva in deleža, pa je mogoč samo takrat, kadar je član v celoti poravnal svoje obveznosti napram zadrugi: to se pravi, ako je v celoti vplačal delež (Din 20.—) in do cela poravnal svoj dolg (čl. 9 pravil). Delež se ne more obračunati (kompenzirati) za dolg, temveč je potrebno dolg likvidirati v celoti, nakar se šele lahko odpove članstvo in delež. Izjavo o odpovedi mora član pisмено predati upravnemu odboru, kar mu tudi zadruga pisмено potrdi. Po čl. 45 pravil se v celoti vplačani delež izplača 14 dni po rednem letnem občnem zboru, ako je bil delež pravilno odpovedan do konca septembra predhodnega leta. Ako pa je bil delež odpovedan kasneje (po 30. septembru), ga zadruga po pravilih sme izplačati šele 14 dni po letnem občnem zboru, na katerem je sprejeta bilanca za prihodnje leto. Ako je n. pr. član delež odvedal po 30. septembru 1936, mu bo delež izplačan šele 14 dni po občnem zboru, ki se bo vršil leta 1938. za leto 1937.

To v vednost članstvu, da ne bo nepotrebnih urgenc.

LETNA SKUPŠČINA.

Predhodno obveščamo članstvo, da se bo vršila letošnjaja XV. redna letna skupščina Nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic r. z. z. o. z. v Ljubljani po delegatih v nedeljo, dne 18. aprila 1937.

OBVESTILO.

Kot ste čitali v prilogi št. 5. „Zadrugarja“ z dne 20. maja 1936 (stran 2, 25 in 24, glej tudi stran 25), so na lanski

letni skupščini vložili posamezni delegati protest proti nekaterim sklepom skupščine. Na podlagi teh protestov sta delegata Radovan Ogrinc in Blaž Korošec vložila pri okrožnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani pritožbo z zahtevo, da se razveljavijo sklepi občnega zbora, in sicer:

1) da se članom, ki niso delegati, ne dovoli prisostvovanje na skupščini;

2) da se odstavita z dnevnega reda točki 5. in 6., t. j. sklepanje o predlogu za raveljavljenje volitev delegatov in namestnikov ter sklepanje o predlogu za odstranitev članov upravnega in nadzornega odbora in

3) da se odstavi z dnevnega reda točka 10., t. j. sklepanje o izpremembi pravilnika po čl. 31 zadružnih pravil.

S sklepom 143/45 od 20. VI. 1936 je okrožno sodišče sklenilo, da se pritožbama pod 1. in 2. ugotovi, pritožbi pod 3. pa ne ugotovi.

Proti sklepoma pod 1. in 2. okrožnega sodišča je zadruga vložila rekurz na apelacijsko sodišče v Ljubljani, dokazujoč, da je sklep okrožnega sodišča pravno pomoten in je predlagala, da se pritožbi delegatov Ogrinca in Korošca zavrneta v celoti, odnosno, da se izpodbijani sklep razveljavi in vrne prvi stopnji v ponovno razpravljanje in odločanje.

Apelacijsko kot rekurzno sodišče v Ljubljani je s sklepom I Pl. 250/36-3 z dne 27. VII. 1936 rekurz zadruga zavrnilo in se postavilo na stališče, da je rekurz zoper sklep prvega sodnika nedopusten.

Zoper ta sklep apelacijskega sodišča je vložila zadruga na stol sedmorice oddelek B v Zagrebu kot vrhovno sodišče izredni revizijski rekurz, s katerim je izpodbijala v celoti citirani sklep apelacijskega sodišča in predlagala, da se pritožbi pritožnikov zavrneta.

Stol sedmorice v Zagrebu je pod Ut 304/36-1 z dne 23. XI. 1936 storil sklep, da se revizijskemu rekurzu zadruga ugotovi, pobijani sklep razveljavi

in stvar vrne v meritorno rešitev rekurznemu (apelacijskemu) sodišču.

S to svojo odločitvijo, ki je načelne važnosti, je vrhovno sodišče odločilo, da ni izključen vsak pravni lek zoper odločbo prvostopnega sodišča, temveč, da je po zakonu možno v smislu čl. 59 odst. 1 zakona o zadrugah državnih uslužbencev z dne 18. I. 1952 izdane sodne odločbe podvreči vsem pravnim lekom nespornega postopka.

Apelacijsko kot rekurzno sodišče v Ljubljani, ki je na podlagi odločbe stola sedmorce meritorno reševalo naš rekurz, je 28. XII. 1956 pod I Pl 250/56-4 sklenilo, da se rekurzu zadruge ugodi in prvosodni sklep tako spremeni, da se pritožbi Radovana Ogrinca in Blaža Korošca zavrneta.

S tem ostanejo vsi sklepi občnega zbora v veljavnosti.

Rešitev apelacijskega sodišča smo prejeli 16. I. 1957.

Upravni odbor.

NAŠE GLASILO.

V novemberski številki 11/56 „Zadrugarja“ je urednik prosil članstvo po bud in nasvetov, kaj naj bi prinašalo in kako naj bi bilo urejevano naše glasilo, da bi čimbolj ustrezalo svojemu namenu. Na žalost uredništvo ni prejelo doslej niti enega samega predloga. Vendarle urednikov poziv ni bil popolnoma brezuspešen. V zadnji številki „Glasnika železniških činovnikov“ je Zadrugar iz Ljubljane priobčil daljši članek, v katerem podaja kritiko našega glasila. Pri tem prihaja do zaključka, da „Zadrugar“ ne ustreza svojemu namenu.

Čeprav se je tovariš-dopisnik poslužil indirektno poti in priobčil svojo oceno našega združnega glasila v stanovsko-strokovnem listu, smo mu za njegova izvajanja prav hvaležni, zlasti še, ker se ni omejil zgolj na kritiko, temveč je podal tudi nekaj konkretnih smernic, kako naj bi se preuredila oziroma spopolnila „Zadrugar-

jeva“ vsebina. Njegove misli je treba tembolj uvaževati, ker nas zagotavlja, da je spisal svoj članek sine ira et studio, t. j. v dobrem namenu, stvarno in brez strasti.

V naslednjem bomo obravnavali njegova izvajanja, da tudi širše članstvo izve o njegovih nazorih in predlogih. Prepričani smo, da nam tovariš ne bo zameril, če mu ne bomo mogli v vsem pritrjevati in če bo ponekod na podlagi naših pojasnil moral morda svoje mnenje korigirati. Pričakujemo nadalje, da se bodo oglasili k debati še drugi člani in tako bomo prišli do koristne izmenjave misli, kako naj bi dvignili svoje združno glasilo, da bo res izpolnjevalo svojo nalogo, da bo postalo v resnici duhovna vez med upravo in člani, na drugi strani pa tudi, da bo dostojno reprezentiralo naš železničarski stan in naš združni pokret.

Najprvo nekaj pripomb k odnosu med urednikom in redakcijskim odborom. Tovariš pravi, da „urednik ni povsem samostojen pri urejevanju lista, ker obstoja za to redakcijski odbor. Kar ta sklene, se servira članom.“ Prav gotovo je res, da redakcijski odbor kot upravni organ mora dajati splošne smernice glede urejevanja lista. Tako je po celem svetu. Vendar to ne gre tako daleč, kot si tovariš predstavlja. Sedanji urednik lahko izjavlja, da se je zgodil samo en primer, ko je odsvetoval, da bi se neki članek priobčil, istočasno pa neki drugi odklonil, v ostalem pa ni bila članom servirana nobena stvar brez urednikovega soglasja. Urednik je dosledno vztrajal le na stališču, da mora biti „Zadrugar“ glasilo, v katerem ne sme biti prostora za politična in organizacijska ali celo osebna razračunavanja. „Zadrugar“ mora biti tak, da ga lahko položimo na vsako mizo! In urednik lojalno priznava, da je našel pri članih redakcijskega odbora tudi v tem pogledu ves čas popolno razumevanje. Toliko o tem načelnem vprašanju.

Nekaj drugega je seveda, v koliko se je uredniku in redakcijskemu odboru posrečilo, da stori iz „Zadrugarja“ list, ki bi bili ž njim naši člani kolikor toliko zadovoljni. Tu pa je mogoče, da kljub najboljši volji nismo zadeli najboljšega. Prav zato je uprava z urednikom v tem pogledu skušala priti s člani v čim ožji kontakt in vedno prosila za sodelovanje, navste in predloge. In, evo, po dolgem času prve obširneje napisane misli člankarja v „Glasniku“! Tovariš je zadrugi in „Zadrugarju“ storil veliko uslugo, da se je oglasil. Nič ne de, če si nismo povsod edini, če mu tudi mnogi člani v vsem ne bodo pritrjevali: vprašanje je sproženo, in sedaj vsi, ki jim je naše glasilo v resnici na srcu, k sodelovanju, da bomo vedeli, kakšnega „Zadrugarja“ hočemo imeti! Pričakujemo pa poslej to tovariško sodelovanje v z a d r u ž n e m glasilu!

Tovariš iz „Glasnika“ priznava, da ima list precej sodelavcev; še več pa da bi jih bilo potrebno, če naj se vsebina spopolni. Pravilno dostavlja, da je treba še novih moči z drugimi nazori in pogledi, tako da bi bilo glasilo vsaj približno pravo ogledalo našega zadržnega hotenja. Tovariš misli, da teh svežih moči ni, ker manjka medsebojnega zaupanja. To njegovo naziranje je zmotno. Morebitno nezaupanje ne bi smelo biti razlog, da se zmožni tovariši odtegujejo sodelovanju. Vsaj poskusiti bi bilo treba; dosedaj ni bil, če izvzamemo prej navedeni primer, nit en zadržni prispevek odklonjen, niti s strani urednika niti s strani redak. odbora.

Dopisnik pravi nadalje, da se vzlic temu, da se je v zadnjem letu upravni in nadzorni odbor spopolnil, ni nobene nove smeri, da bi se ublažile razmere med zadrugarji. Ugotavljamo, da je tako prejšnji kot sedanji odbor vedno stremel za tem, da bi vladala med nami zadržna sloga. Da ta dobra volja še vedno obstoja in da se skuša še pojačiti, bi se spoštovani tovariš-

dopisnik lahko prepričal tudi iz „Zadrugarja“.

Zelo zanimivo je vprašanje našega tovariša, ko govori o zadržni vzgoji: „Toda kdo pa ima legitimacijo, da kot član zadruge daje pouk drugim članom?“ Tovariš se je nehote dotaknil res zelo važnega vprašanja, ki smo mu morali posvetiti v tej številki. Daljšo razpravo, zlasti še, ker sam nanj ni odgovoril in tudi ne da slutiti, kako bi se njegov odgovor glasil. Sklepali bi, da so po njegovem zadržno vzgojni članki v „Zadrugarju“ sploh nemogoči. Iz drugega mesta pa bi sledilo, da so taki članki dopustni, na žalost pa da jih v „Zadrugarju“ — ni. „Gospod urednik, če se že toliko poudarja vzgoja nevednih železničarjev - zadrugarjev, iz katerih člankov naj se to uče? Ali morda iz „Starega pristana“ ali iz „Razvoja človeških ras?“ — tako vprašuje.

Priznati moramo, da nam je popolnoma nerazumljivo, kako je mogel spoštovani tovariš sine ira et studio zadržne vzgoje iskati v „Starem pristanu“ in v „Razvoju človeških ras“. Kako je mogoče, da se pri tem iskanju ni spotaknil n. pr. ob sledeče članke (navajamo samo nekatere iz zadnjih dveh letnikov): Obroki, To ni štednja, Ne zamenjavajte!, Trajna štednja, Naši cilji in naša pota, Delavec v upravi zadrž, Nevtralnost zadržništva, Polzadržgarji, Naša nab. zadržga, Žene in zadržništvo, Še nekaj o obrokih, Več obrokov in kredita, Naša vera in volja, V znamenju zadržništva i. t. d.! Če odreka tem člankom zadržno-vzgojno vsebino, jo bo seveda tem bolj odrekal tudi takozvanim teoretičnim člankom. Mi pa smo bili mnenja, da je vse, karkoli in kakorkoli dviga zadržno zavest, vzgojno. Glede člankov prof. dr. Vebra še posebej pripomnimo, da so v ne mali meri dvignili ugled našega lista in v mnogih članih vzbudili pozornost in zavest, da je zadržništvo pokret, ki je vsega uvaževanja vreden in o ka-

terem se lahko tudi znanstveno razpravlja. Ti članki so dali povod za predavanje v radiu, za predavanja na univerzi, služili bodo tudi za podlago novi knjigi o združništvu. Mislimo, da torej ti članki niso zgrešili svojega namena in da ne predstavljajo baš najslabše in najdražje oblike združne propagande.

Člankar iz „Glasnika“ je mnenja, da ni težko pisati tega, kar bi zanimalo vse zadrugarje. „Pisati je treba le o vsem delovanju in nehanju naše zadruge, pa bodo vsi člani zadovoljni.“ „Misli zadrugarja se nanašajo samo na njegovo zadrugo, vse drugo ga malo zanima“. „Kdor se zanima za slovensko zgodovino, bo vzel v roke Grudnovo ali Malovo, Zgodovino slov. naroda, ali druge, ki so vsled nizkih cen vsem dostopne.“ Zdravniški članki so nepotrebni, kuhinjskih receptov je že toliko, da se niti kuharice več ne spoznajo, romane in slično imamo drugod v boljši obliki na razpolago i. t. d. — Ne bomo trdili, da bi bil člankar s temi svojimi naziranjmi osamljen. Ne smemo pa tudi zamolčati, da smo prejeli od mnogih strani izraze zadovoljstva tudi glede člankov, ki se njemu zdijo neprimerni in nepotrebni. Komu naj sledimo? Naš spoštovani tovariš se lahko tudi prepriča, koliko raznovrstnega gradiva, ki bi ga on odklonil, prinašajo člani sami v uredništvo, pa ga vsled pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti. In ti člani nam zatrjujejo, da bodo zadrugarji zadovoljni, če se njihovi prispevki objavijo. Smemo torej vsaj nekoliko domnevati, da se zanimanje čitateljev vendarle ne konča s čistimi združnimi članki!

Ob takem zaželjenem posetu v uredništvu bo lahko tovariš dobil na vpogled tudi združne liste in revije drugih zadrug, domačih in tujih in bo moral ugotoviti, da prinašajo ta glasila, v kolikor so namenjena širšemu članstvu, mnogo podobnega gradiva kot ga je doslej prinašal „Zadrugar“, od leposlovja preko zdravstva pa do kuhinjskih receptov.

Naj bo člankar prepričan, da cenimo vzlic naštetim pomislekom njegovo naziranje in se bomo ravnali po njem, čim bo ugotovljeno, da je veliko članov enakega mišljenja kot on. Za sedaj pa prosimo njega in vse tovariše, ki se bodo še priglasili z oceno in predlogi glede „Zadrugarja“, da se naj ne postavljajo na ozko osebno stališče in naj skušajo razumeti tudi težnje in potrebe tistih zadrugarjev, ki ne živijo v mestu nego vzdolž proge, ki so ukaželjni pa jim sredstva in razmere ne dopuščajo nabavljati si časopisov in knjig in ki so hvaležni, če jim „Zadrugar“ more razen združne vsebine nuditi še kaj iz raznih drugih področij. Če bi nas kdo prepričal, da takih zadrugarjev ni ali da jih je le malo, potem bo treba seveda s tem računati.

Preiden preidemo na konkretne predloge našega tovariša, naj nam dovoli, če se ustavimo še nekoliko ob njegovi izjavi, da mu ni znano, kako se je vršil zadnji občni zbor in kje naj vobče kaj izve o upravi zadruge.

Naj nam tovariš ne zameri, če ugotavljamo, da je ta izjava mogoča edino le, če tovariš ni čital obširnega poročila o poteku občnega zbora in o upravi zadruge, poročila, ki je bilo n. pr. lani priloženo 5. štev. „Zadrugarja“, ali pa glasila s to prilogo vobče ni prejel. V tem zadnjem primeru bi se bil lahko obrnil na upravo, ki bi mu bila „Zadrugarja“ takoj ponovno dostavila. Nadalje, ali je dopisnik v kontaktu s svojimi delegati, ali se udeležuje članskih sestankov?

Preidimo sedaj na njegove konkretne predloge.

Tovariš predlaga, da se naj v „Zadrugarju“ obravnavajo med drugimi sledeči aktualni predmeti (iz ozirov krajšega odgovora jih navajamo pod zaporednim številkami):

- 1) Nabavna cena moke.
- 2) Združni mlin in zadruge.
- 3) Ustanovitev združne gostilne.
- 4) Kako se nabavlja sladkor.
- 5) Nakup drv.

- 6) Nabava vina.
  - 7) Nakup bosanskih sliv.
  - 8) Statistika potrošnje moke, sladkorja, kave, riža, mesnih izdelkov, krompirja, jabolk (primerjava za več let).
  - 9) Promptno plačilo faktur ter vpliv na cene blaga.
  - 10) Statistika o zadolževanju članov (primerjava za več let).
  - 11) Ustanovitev mlekarne in njen razvoj.
  - 12) Ustanovitev mesarije, razvoj in opustitev.
  - 13) Na kak način bi se mogli uvesti gotovinski nakupi.
  - 14) Povračilo štednje.
  - 15) Stroški za upravni in nadzorni odbor (primerjava za več let).
  - 16) Zadržno glasilo; stroški.
  - 17) Podeljevanje podpor.
  - 18) Zadruga in naraščajoča draginja.
  - 19) Kaj je primarna naloga zadruga in kako jo izpolnjuje.
  - 20) Umestnost, da niso bili člani pripuščeni na občni zbor.
  - 21) Ali je delegatski sistem upravičen?
  - 22) Zakaj niso volitve v zadrugo tajne?
  - 23) Uvedba proporca pri volitvah i t. d. i. t. d.
- Tovariš je naštel mnogo vprašanj, o katerih naj bi naše glasilo razprav-

ljalo. Res, da bo treba od teh nekako polovico brisati, ker so bila obravnavana že v „Zadrugarju“, v letnih poročilih in bilanci, deloma se obravnavajo v zadr. dop. šoli, n. pr. pod točko 2), 5), 8), 10), 11), 12), 13), 15), 16), 17), 18), 21), vendar še ostane mnogo neobdelanega gradiva, ki bi po dopisnikovem, pa tudi po našem mnenju moglo vsaj del našega članstva zanimati. Te predloge bomo zato imeli v evidenci in skušali, da se bodo obravnavali v „Zadrugarju“, v kolikor se bomo prepričali, da zanimajo res širše članstvo. Samo nekaj bi hoteli pripomniti: pred našimi člani nimamo nobenih poslovnih tajnosti. Vsakomur so vsak čas naše poslovne knjige in druge informacije na razpolago. To pa morajo tovariši razumeti, da v listu ne moremo vsega za vsakoga napisati.

S tem zaključujemo svojo razpravo z dopisnikom iz „Glasnika“. Morda bo dejal: Zakaj nas urednik vabi, da izrazimo svoje mnenje o „Zadrugarju“, če se pa vsako drugačno naziranje, kot ga ima on in redakcijski odbor, odklanja? — Nismo vsega odklonili, ne moremo pa tudi vsega sprejeti, kar ni zadostno utemeljeno, oziroma kar ne predstavlja po naših dosedanjih izkušnjah kolikor toliko splošne želje naše članstva.

Z odgovorom smo bili nekoliko obširni, to pa zato, da bodo tovarišem, ki se bodo še udeležili debate, znane smernice, po katerih je bil „Zadrugar“ doslej urejevan.

Iz uprave

Nabiralna akcija za železničarski mladinski dom v Gozdu Martuljku
do vključno 10. februarja 1957.

II. Izkaz.

I. Delegati:

Nabrano in objavljeno z izkazu I. . . . . Din 4.973:50
Od delegata v območju volišča VI. . . . . „ 693:50

Skupaj ad I. . . . . Din 5.667—

II. Od postaj:

Nabrano in objavljeno	Prenos	Din 15.947·75
v izkazu I.	Din 15.169·25	Dolnja Lendava . . . . . 20—
Stična	251·50	Ljutomer . . . . . 255·25
Črnomelj	50—	Murska Sobota . . . . . 202—
Grobelno	19·50	Prog. sekcija Zidani-
Šoštanj Topolščica	200—	most . . . . . 30—
Mala Subotica	20—	Prog. sekcija Ptuj . . . . . 316—
Kraljevec Prelog	197·50	Sign. delavnica Ljub-
Mursko Središče	40—	ljana . . . . . 38—
	<hr/>	
Odnos	Din 15.947·75	Skupaj ad II. . . . . Din 16.807—

III. Ostali železničarji so nabrali:

Nabrano in objavljeno v izkazu I.	Din 983·75
Postaja Radovljica	225—
	<hr/>
Skupaj ad III.	Din 1.208·75
Skupaj ad I., II., III.	Din 25.682·75

IV. Direktno od naših tvrdk dobaviteljic smo prejeli:

Izkaz I.	Din 38.878·55
Sedaj	25.515—
	<hr/>
Skupaj ad IV.	Din 62.393·55

Celokupna do sedaj nabrana vsota iz nabiralne akcije . Din 86.076·10

Iskreno in toplo se zahvaljujemo vsem darovalcem za izkazano razumevanje, kakor tudi vsem nabirateljem za njihov požrtvovalni trud pri nabiranju prispevkov.

Vljudno naprošamo vse gg. šefe edinic, gg. delegate in ostale železničarje, katerim je poverjeno nabiranje prispevkov, da nabiralno akcijo pospešijo in po možnosti s čim večjim uspehom obračunajo. Naloga, ki smo si jo zastavili za cilj, je za nas železničarje odličnega pomena, izredne socialne važnosti in tesno povezana tudi v gospodarskem smislu z boljšo bodočnostjo našega stanu.

RAZGLAS.

POZIV

Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani objavlja svojemu članstvu, da proda večje število stavbenih parcel v kapucinskem predmestju mesta Ljubljane. Parcele merijo 400 do 650 m². Cena 1 m² približno Din 80—.

Reflektanti na te parcele naj se zglasijo osebno ali pismeno.

Upravni odbor.

na V. redno letno skupščino „Železničarske splošne gospodarske zadruge z o. z. v Ljubljani“, ki se bo ponovno vršila v nedeljo, dne 28. februarja 1937, ob 9. uri v kletnih prostorih Nabavljalne zadruge, Masarykova cesta 17, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega odbora;
2. poročilo nadzornega odbora;
3. odobritev letnega zaključka;

OPOZORILO.

4. sprememba pravil;
5. določitev najvišje vsote, do katere se sme zadruga v tekočem poslovnem letu zadolžiti;
6. volitev 2 članov upravnega in 1 člana nadzornega odbora, 2 namestnikov upravnega in 1 nadzornega odbora;
7. slučajnosti.

Zadružni člani se opozarjajo, da sklepa ta skupščina polnoveljavno ob vsakem številu prisotnih članov (čl. 35 zadr. pravil).

Odbor.

Zadružništvo po svetu

Potrošno zadružništvo na Poljskem. Začetki poljskega potrošnega zadružništva datirajo iz leta 1860—1870. Do revolucije l. 1905. so se te zadruge razvijale pod zelo težkimi okoliščinami. Pogosto so morale delovati kot tajne organizacije. Po tej revoluciji so se razmere zboljšale in napočila je doba kolikor toliko svobodnega razmaha. Na prvem kongresu l. 1908. je bilo zastopanih s področja današnje Poljske 248 potrošnih zadrug. Na tem kongresu je bilo sklenjeno, da se osnuje glavna nabavljalna zadruga, toda do izvedbe tega načrta ni prišlo. Osnovan je bil samo nekak centralni biró, ki je vzdrževal zvezo med posameznimi zadrugami. Šele l. 1911. je bila ustanovljena Zveza potrošnih zadrug („Spolem“), ki so ji načeljevali zadružni pionirji Mielcarski in Vojčiehovski. Pozneje, že po svetovni vojni, je bila mimo „Spolema“ osnovana še posebna Zveza potrošnih zadrug, čijih člani so sledili socialistični ideologiji. Ko je postalo očitno, da taka delitev zadružnih sil škoduje, so se končno (l. 1925.) vse potrošne zadruge združile v „Spolem“.

L. 1935. je „Spolem“ obsegal 996 potrošnih zadrug z 268.000 člani. Te zadruge so imele navedenega leta 2105 prodajalen, 4904 nastavljenecv in promet 107.760.000 zlotov (1 zlot = 9 Din).

V **Bolgariji** so zadrugarji priredili od 20. novembra do 20. decembra p. l.

Gg. delegate Nabavljalne zadruge usl. drž. žel. naprošamo, da blagovoliijo v svojem okolišu opozoriti na današnjo prilogo „Zadrugarja“ vse zadružnike in ostale železničarje ter po možnosti zbrati od vseh spolnjene odrezke ter jih skupno vposlati Nabavljalni zadrugi ali Žel. splošni gospodarski zadrugi v Ljubljani.

veliko propagando za zadružni pokret. To propagando je vodil „Napred“, ki je kooperativna centrala potrošnega zadružništva v Bolgariji. V tej centrali je danes včlanjenih 61 potrošnih zadrug z 69.880 člani, ki razpolagajo z preko 80 milijonov levov lastnega kapitala in izkazujejo letni promet od ca. 1.185 milijonov (1 lev = 0.50 Din).

Francoska Zveza potrošnih zadrug bo organizirala izlet zadrugarjev v Sovjetsko Rusijo. Na povratku bodo zadrugarji posetili Norveško in Švedsko.

V **Angliji** je Zveza zadružnih vzgojnih odborov imenovala komisijo, ki bo proučevala vprašanje osnovanja posebne filmske zadruge.

Po „Zadružni Zastavi“.

Zadružništvo v Letoniji. V tej mali baltiški državi imajo 618 kreditnih, 454 zavarovalnih, 192 potrošnih zadrug, 526 zadružnih mlekaren, 800 poljedelskih in 100 raznih drugih zadrug.

Potrošno zadružništvo v Českoslovaški. Ob koncu l. 1934. je bilo v Českoslovaški 704 potrošnih zadrug, ki so bile včlanjene v 17 zvezah. Od teh zadrug jih je zaključilo 593 z dobičkom, ostale pa z izgubo. Skupno so imele te zadruge ca. 886.000 članov, promet je

znašal 1,792.885.000 Kč (1 Kč = 1:80 Din). Imele so 5.152 prodajalen in 12.284 nastavljenecv.

Primerjava cen v zadrugah in pri privatnih trgovcih na Danskem. Potrošna zadruga v Kopenhagenu pri naša primerjavo izdatkov v domačem gospodinjstvu ob nakupu potrebščin v zadruzi in pri privatnih trgovcih in prihaja do sledečega rezultata: V privatni trgovini (aprila p. l.) so bile življenske potreščine za ca. 8.5% dražje od onih v zadrughnih prodajalnah.

Sanatorij in letovišče ruskega Centrosojuza. Ruska centralna zveza potrošnih zadrug ima 4 zdravstvene ustanove in okrevališča za svoje nastavljenice in člane njihovih družin. Eno od teh okrevališč se nahaja ob Črnem morju in je namenjeno zdravljenju živčnih boleznih. Razen tega ima Centrosojuz mnogo vil, v katerih prebijejo svoj letni odmor zadrughni nameščenci.

(„Zadrugarstvo“.)

RAZNO.

Računski elementi življenskega zavarovanja.

Mortaliteta (smrtnosti) nam prikazuje, da od 10.000 zdravih, zdravniško pregledanih ljudi, ki so stari:

40 let, ne doživi 41 let	118
41 " " " 42 "	123
42 " " " 43 "	128
43 " " " 44 "	133
44 " " " 45 "	139
45 " " " 46 "	144
48 " " " 49 "	162
50 " " " 51 "	181
54 " " " 55 "	235
59 " " " 60 "	329
62 " " " 63 "	404
64 " " " 65 "	461
67 " " " 68 "	576
69 " " " 70 "	673
72 " " " 73 "	846
73 " " " 74 "	913
74 " " " 75 "	985

Rešitev križanke v 1. številki „Zadrugarja“.

Na zadnjo križanko smo prejeli 32 pravih rešitev. Glede nagrad je žreb odločil tako-le:

Prvo nagrado (nakaznico za Din 50.—) dobi Kremžar Ivan, Nova vas pri Mariboru.

Drugo nagrado (vezan letnik „Zadrugarja“) dobi Likar Rudolf, gradbeno odeljenje direkcije in Marolt Franc, čl. št. 5832.

Tretjo nagrado (knjižici Mali vrtinar in Mali sadjar) prejmejo:

Lipša Marica, Resljeva 12, Ljubljana,

Šiška Ivo, Kamniška 34, Ljubljana VII.,

Brus Majda, Prešernova 28, Zelena jama, Ljubljana,

Lešnik Gašper, Studenci pri Mariboru,

Bačnik Josip, Jan Kolárjeva 1/I, Maribor,

Vargazon Alojzija, Miklošičeva 13/I, Ljubljana i n

Subasič Marija, Karadžičeva 4, Ljubljana.

Nagrade se bodo poslale imenovanim tekom prihodnjih dni po pošti.

Tehtanje blaga v zadrugi.

Dogaja se, da člani reklamirajo pri pošiljkah, dostavljenih na dom, primanjkljaje pri tehtanih artiklih, kakor pri sladkorju, moki, rižu itd., češ, da manjka po par dekagramov. Ugotavljamo, da je blago v združnih prodajalnah tehtano vedno najtočneje, na preciznih avtomatskih tehtnicah, ki so vsako leto uradno preizkušene. Tehtanju blaga se posveča v zadrugi največja pozornost. Uprava vrši redno kontrolo in vedno ugotavlja, da je tehtanje točno, kajti nihče nima interesa, da bi odškodoval zadrugarje. Predpostavljamo, da so reklamacije posledica tehtanja na kuhinjskih tehtnicah, ki so že dolgo vrsto let nepreizkušene v rabi v domačem gospodinjstvu. V vsakem primeru smo vedno pripravljeni dokazati točnost naše mere.

Olivno olje.

Opozarjamo naše članstvo, da smo bili primorani povišati ceno olivnemu olju iz razloga, ker je bil rod oliv lani izredno slab, tako pri nas kakor tudi v drugih državah, ki zalagajo z olivnim oljem evropska tržišča. Olivno olje domače provenience, ki se sicer le, v neznatnih količinah izvažajo, je letos v veliki meri eksportirano in od inozemskih kupcev dobro plačano, kar je prirodno vplivalo na cene pri nas.

Riž.

Obveščamo naše člane, da smo opustili prodajo riža tretje vrste iz razloga, ker je povpraševanje v zadnjem času skoraj docela izostalo.

Opozorilo.

Opozarjamo naše člane naj v bodoče, zlasti v terminskih dneh prinašajo s seboj za nabavo mlevskih izdelkov platnene vrečice, kar je v interesu članov samih. Blago, ki ga prevzamejo v vrečicah, se ne raztrese, razen tega pa se članu hitreje postreže. S tem v zvezi naprošamo člane, naj prinašajo s seboj tudi nahrbtnike, odnosno košare, da bi se na ta način izognili zamudnemu zavijanju nabavljenega blaga in stroškom, ki za potrošeni čas in papir podražijo blago.

Za pomlad.

Obveščamo naše članstvo, da so naše dobro sortirane zaloge manufakture izpopolnjene z mnogimi prvovrstnimi pomladnimi materijami.

Razni kangarni in sportno blago za obleke in plašče, enobarvni in vzorčasti deseni za damske kostume v modernih barvah in najnovejših vezavah.

Ne pre naglite se, preden si ne ogledate naših zalog v Ljubljani in Mariboru!

Člane na progi obveščamo istočasno, da jih bo od 1. marca t. l. dalje obiskoval zadrugini potnik z najnovejšimi vzorci bogate izbire v manufakturi.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 2

Obračunske cene veljavne od 20. februarja 1937 naprej!

Zadruga si pridruže pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.
Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3-10
„ Og	”	3-10
„ št. 2	”	2-90
„ št. 5	”	2-70
„ enotna	”	2-85
„ ajdova	”	4—
„ koruzna	”	1-80
„ krmilna	”	1-70
„ ržena	”	2-60
Otrobi, koruzni	”	1-10
„ pšenični debeli	”	1-50
„ „ drobni	”	1-35
Zdlob, činkvantin	”	2-75
„ koruzni	”	2-25
„ pšenični	”	3-75

Testenine

Domače

Fidelini	kg	6-50
Krpice	”	6-50
Makaroni	”	6-50
Polži	”	6-50
Rezanci	”	6-50
Špageti	”	6-50
Zvezdice	”	6-50

Jajčne

Makaroni	kg	9—
Polži	”	9—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	10—
Špageti	”	10—
Jajnine vseh vrst	”	16-50
A.C.	”	18—

Riž

Carolina	kg	11—
Ia	”	8—
Ila	”	7—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	2—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6—
Česen	kg	7—
Fižol, cipro	”	3-50
„ prepeličar	”	3-25
„ II.	”	2—
Grah, zelen	”	12—
„ rumen	”	5-50
Ješprenj	”	3-50
Ješprenjček	”	7—
Kaša	”	4—
Koruzna, debela	”	1-35
„ drobna	”	1-85
Krompir	”	—90
Leča, domača	”	—
Leča, Ia	”	10—
Piča za kure	”	2—
Ptičja hrana	”	8—
Zelje kislo	”	2-25
„ „ v sodčkih bru- to za neto	”	2—

Sadije južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	13—
Rozine, Ila	”	11—
Slive, suhe, bosanske	”	7—
Fige, dalmatinske	”	5—
„ v vencih	”	7—
Hruške suhe	”	6—
Lešniki, tolčeni	”	42—

Limone	kom.	—75
Mak, plavi	kg	14—
Mandeljni, Ia	”	52—
Orehi, celi	”	6—
Orehova jedrca	”	dnevna cena
Pomaranče	1.—	do 1-50
Rožiči, celi	kg	6—
Rožičeva moka	”	6—

Sladkor

Kocke	kg	15-25
Sipa, drobna	”	13-75
„ debela	”	13-85
V prahu	”	15-25
Bonboni	”	25—
„ Fourres, Ia	”	40—
„ „ Ila	”	30—
Kandis	kg	23—
Margo slad	”	44—
Šumeča limonada	kom.	1—

Sol

Fina	kg	4—
Morska	”	2-75
Namizna	”	3—

Kava

Perl	kg	63—
Portoriko	”	76—

Otroški piškoti	zav.	15—
Ovomaltine, mala	doza	10:50
„ srednja	„	24—
„ velika	„	43—
Paradižniki, 1/5 kg	„	4—
„ 1/2 „	„	9—
Sir, Chalet, Ia	kom.	3:25
„ „ IIa	„	1:50
„ „ IIa	škatl.	7—
„ emendolski, Ia	kg	25—
„ Parmezan	„	75—
„ stiški	„	22—
„ trapistovski	„	20—
„ liptavski	„	25—
Soda, jedilna	„	20—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed	zav.	5—
Citronin prašek za puding	„	2:50
Čokoladne jedi	„	4:20
Čokoladna krema	„	3:50
Čokoladni prašek za puding	„	2:80
Makronin prašek za puding	„	4:20
Malinov prašek za puding	„	2:50
Mandelnov prašek za puding	„	2:50
Pecilni prašek	„	1—
Pripomoček za vkuhanje	„	2—
Rdeči zdrob	„	3:50
Rumenilo	„	1—
Vanilijeva krema	„	3—
Vanilijin prašek za puding	„	2:50
Vanilin sladkor	„	1—
Zmes za šartelj	„	12—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3—
Ingver	„	3—
Janež	„	2:50
Kamilce	kg	30—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2:50
Korjander	„	2:50
Kumna	„	2:50
Lavorjevo listje	„	1—
„ zrnje	„	1—
Majaron	kg	64—
Muškatov cvet	zav.	3—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3—
„ sladka	„	3—
Piment, cel in zmlet	„	2:50
Poper, „ „ „	„	3—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2:50
Žafran	zav.	—75

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3:25
„ nav., dvojno močni	„	3:25
„ vinski	„	5—
Olje, bučno	„	—
„ italijansko	„	18—
„ namizno	„	13—
„ olivno	„	18—
Francosko žganje, mala stekl.	10—	
„ „ srednja	24—	
„ „ velika	48—	
Brandy, à 0'17 l	—	
„ „ 0'35 l	30—	
„ „ 0'70 l	47—	
Liker, Balkan, grenki	l	42—
„ „ sladki	„	42—
„ Pelinkovec	„	37—
„ razni	„	38—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34—
„ Ia, „ 1 l	„	58—
„ IIa, „ 1/2 l	„	22—
Esenca za liker	„	5—
Rumova esenca	„	8—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	„	24—
„ brinjevec, „ 1/2 l	„	18—
„ slivovka, „ 1/2 l	„	16—
„ tropinovec, „ 1/2 l	„	18—
Žganje kumovica iz dvorskih vinogradov	l	30—
Vino, belo, štajersko	„	12—
„ cviček	„	10—
„ belo, dalmatinsko	„	8—
„ Opolo	„	8—
„ Prošek	„	20—
„ Vermut	„	26—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	13:50
„ odprti	kg	16—
Malinov sok	„	6—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7—
„ „ 1/2 l	„	3:50
Rogaška voda 14/10 l	„	7—
„ „ Donati 1 l	„	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11—
„ „ Palma	„	10—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5—
Hubertus, sivo	kg	9:50
„ navadno	„	11—
„ terpentin	„	13—
Merima	„	12:50
Sunlight	zav.	2—
Schicht, navadno	kg	12—
„ terpentin	„	13:50
Zlatorog, navadno	„	11—
„ terpentin	„	13—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35—
„Henko“ soda	zav.	3—
Lux	„	4:50

Perion	zav.	4:50
Persil	„	6—
Radion	„	5:25
Snežinka	„	4:50
„Tri,, soda	„	3—
Ženska hvala	„	2:50
Radost peric	„	2:50
Teksil	„	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2—
Lug	„	3:50
Boraks	zav.	2:50
„ carski	škatl.	5:75
Škrob rižev	„	5—
„ „	zav.	1:50
Plavilo v kockah	„	2:50
Plavilni papir	„	1:50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13—
„ „ „ vel.	„	14—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15—
„ „ „ vel.	„	17—
Vrvi za perilo	15 m	} Cene po kvaliteti
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20—
Ščipalka za perilo	„	—25

Toaletni predmeti

Milo, Favorit	kom.	8—
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	mali	—
„ kopalno	vel.	12—
„ Ideal	„	17—
„ Karbol	„	4—
„ mandeljnov	„	6:50
„ Marija	„	10—
„ Olivia	mali	4:50
„ „	vel.	7—
„ domače	„	4:50
„ Osiris	„	6—
„ otroško	„	8—
„ za roke	„	4:50
„ Speick	„	10—
„ za britje Ia	„	8—
„ „ „ IIa	„	3—
Cimean, „ „ tuba	„	6:50
Chlorodont, „ „ „	„	6:50
Doromat, „ „ „	„	8:50
Kalodont, „ „ „	„	6:50
Odol	mala stekl.	22—
„	sred.	35—
„	vel.	65—
Olje, orehovo, pristno	„	10—
Olje za solnčenje in mašažo	„	8—
Ustna voda Cimean	„	18—
Kolonska voda	mala	13—
„ „	vel.	24—

TVRDKE

SVETOVNA SEMENA

Josip Urbanič = Ljubljana

1. Zelednjadna semena — vrečice po 1 Din:

- Štev. 2 Karfijola Erfurtska, zgodnja
9 Glavnato zelje, belo, zgodnje
12 Glavnato zelje, belo, pozno
14 Rdeče zelje
18 Ohrovt ali kelj, zgodnji
22 Ohrovt ali kelj, pozni
28 Kolerabice vrhovne, bele, angleške
34 Kolerabice vrhovne, bele, dunajske
36 Koleraba podzemeljska, rumena
38 Korenjček za juho, rdeči, kratki
39 Korenjček za juho, rdeči, srednje dolgi
41 Peteršilj, dolgi, gladki
42 Peteršilj, kratki, zgodnji
45 Zelena ali celer, erfurtska
47 Zgodnja ali majska repa, bela
49 Solatna pesa, rdeča, egip-tovska
53 Mesečna redkvica, rdeča, okrogla
58 Mesečna redkvica, bela, dolga
62 Redkev ali povrtnica, črna, okrogla
64 Por ali poriluk
68 Glavnata solata, Kraljica majnika, zgodnja
70 Glavnata solata, Ljubljan-ska ajsarca
71 Glavnata solata, Graška, (Grazerkrautkopf) rumeno-zelena
72 Glavnata solata, Braziljska kodrasta
73 Glavnata solata, Parizarca, rjavordeče pikasta
75 Glavnata solata, Trdoglav-ka (Trotzkopf), rjava
76 Glavnata solata, Trdoglav-ka (Trotzkopf), rumena

- Štev. 77 Glavnata solata, Zimska rumena
79 Solata za rezanje ali beriv-ka (Schnittsalat)
80 Vezana solata ali štrucarca
81 Cikorija ali radič, rdeči
82 Cikorija ali radič, zeleni
85 Endivija, rumena, široko-listnata
86 Endivija, zelena, širokolist-nata
90 Motovilec, domači, veliki
91 Špinača, širokolistnata
96 Kumare, dolge, zelene
97 Kumare, srednjedolge, ze-lene
98 Kumare, kratke za vkla-danje
108 Jediine buče, dolge
127 Majaron, grmičasti
129 Paprika, velika, sladka
135 Paradižnik, veliki, rdeči
139 Čebulno seme, za rdečo če-bulo

2. Cvetlična semena — vrečice po 1 Din:

- Štev. 213 Antirrhinum majus, zajčki
228 Astre Straussenfeder, v naj-lepših barvah, mešane
231 Astre, razne vrste, mešane
235 Balzamine, polnjene, me-šane
269 Poletne levojke ali fajgeljčki, mešane
277 Zlati šeboj (Goldlack), zimski
280 Chrysanthemum carinatum, enoletne kresnice
285 Clarkia elegans, krasne polnjene vrste
290 Dalija ali georgina, polno-cvetna, mešana
299 Vrtni nageljni, zgodaj cve-toči za prihodnje leto
302 Margaretni nageljni, cvetejo prvo leto

- Štev. 310 Kineški nageljni, krasno mešani
331 Helichrysum ali suhe rože (Strohblumen)
383 Petunia hybrida, krasne bar-ve, mešane
386 Phlox ali plamenica, mešani
397 Reseda, odorata, dišeča re-sedica
421 Tagetes ali turški nagelj (Studentenblume)
427 Tropaeolum ali kapucinarji nizki
430 Verbena hybrida I, vrste, v najlepših barvah, mešana
436 Mačehe (Stiefmütterchen) velikocvetne, mešane
454 Zinnia elegans, najlepše vrste, mešana
460 Poletne cvetlice, razne vrste, mešana
498 Bellis perennis, marjetice
577 Ipomea purpurea, vrtni slak, ki se ovija

3. Grahi in fižoli — to so velike vrečice po 2 Din:

- Štev. 145 Grah sladkorni (Zucker-erbse), srednjevisoki
146 Grah sladkorni (Zucker-erbse), visoki
148 Grah za luščenje, najzgod-neji, majnikov
149 Grah za luščenje, pozni, vi-soki, zelo rodovitni
152 Grah strženasti, Telefon, vi-soki
153 Grah strženasti, Čudež ame-riški, nizki
155 Fižol nizki, fini, zeleno-stročni brez niti
158 Fižol nizki, fini, rumeno-stročni brez niti
165 Fižol visoki, fini, rumeno-stročni brez niti

Pri naročilu napišite samo šte-vilko semena in število zavitkov!

Našim aktivnim in vpokojenim železničarjem!

Vsi železničarji živimo pri sedanjih pičlih prejemkih v zelo težkih razmerah. Pa vendar ne smemo kloniti glave, ne postajamo malodušni, temveč z lastno močjo skušajmo naše gospodarske razmere izboljšati.

Kako naj izboljšamo naše gospodarsko stanje in zmanjšamo naše izdatke? Največ lahko pričakujemo le od smotrene, racionalne reje rentabilnih domačih živali, umnega vrtnarstva in sadjarstva.

Perutninarstvo.

Vsem je znano, da le od prvovrstnih, selekcijoniranih (odbranih) živali smemo pričakovati povoljnih uspehov. To velja v prvi vrsti za nesnost kokoši, kar pride pri nas največ v poštev. Dalje je tudi važno, da pričnejo kokoši nesti jajca že v zimskem času, ko so jajca na trgu najdražja. V to svrho je treba dati piščance izvaliti že v zgodnji spomladi (februarja do maja), da nesejo nato v naslednji zimi. Če pa je to ravno v zgodnji pomladi radi pomanjkanja kokelj nemogoče, si odpomoremo z umetnim valjenjem. „Železničarska splošna gospodarska zadruga v Ljubljani“ (skrajšani naziv „Že-go-za“) bo letos izvedla po potrebi 2 do 3 kratno valjenje piščancev za železničarje na umetnem električnem valilniku proti povračilu režijskih stroškov za električni tok in manipulacijo.

V to svrho naj reflektanti **za prvo valjenje prijavijo do 1. marca t. l. na spodnjem odrezku, koliko jajc želijo poslati zadrugi** v umetno valjenje in od katerih pasem. Tudi bo zadruga oddajala dvodnevne piščance raznih pasem proti mali odškodnini. Režijske stroške za valjenje in piščance člani lahko odplačajo na tri mesečne obroke in tudi z dobavo konzumnih jajc po dnevni cenah. Prijavnikom se bo točen čas dostave valilnih jajc in dan prevzema dvodnevnih piščancev posebej sporočil.

Kunčjereja.

Iz mnogih razprav, tudi v „Zadugarju“, je že našim železničarjem znana dobičkanost reje kuncev, posebno **angorske pasme**.

Poleg mesa nam daje ta pasma dragoceno volno, ki se ne samo pray drago proda, temveč služi tudi za izdelavo raznih krasnih in toplih zimskih oblačilnih predmetov. „Že-go-za“ bo volno angorskih kuncev odkupovala in predelavala (predenje, pletenje). Zadruga ima urejeno lastno rejsko središče za angorske kunce, kjer naši železničarji lahko dobijo plemenske živali, proti kasnejši vrnitvi enakega števila mladičev od prireje.

Kozjereja.

Kako velike vsote moramo vsaki mesec šteti dobaviteljem za mleko, čuti sleherni izmed nas. Mnogi imajo možnost, da lahko zberejo krmo za žival, nimajo pa sredstev za nabavo dobre kože mlekarice.

Tu priskoči „Že-go-za“ na pomoč s tem, da oddaja svojim članom prvovrstne plemenske koze, priznane mlekarice, sanske in domače solčavske pasme, nakar vrnejo prejemniki tekom 2 do 3 let dve mladici od prireje.

Orodje.

„Že-go-za“ ima nekaj vrtnarskega in sadjarskega orodja na razpolago, ki ga bo oddajala članom v enoletno brezplačno uporabo.

Vabijo se vsi aktivni in vpokojeni železničarji, da pristopijo k Železn. splošni gospodarski zadrugi, saj znaša delež le Din 100.—, ki se lahko vplača v 10 mesečnih obrokih, ki se pa ob izstopu zopet vrne. Pristopnina Din 5.—.

Za pravilno postopanje pri reji živali in negi vrtov, ima podpisana zadruga v zalogi primerne strokovne knjižice z navodili in sicer: „Mali vrtnar“, „Mali sadjar“, „Angorski kunec“, za sobne živali „Mala papiga skobčevka“ in „Kanarček“. Cena knjižici je Din 6.— odn. 8.— in se tudi lahko naroča pri Nabavljalni zadrugi v Ljubljani in Mariboru.

Blagovolite se poslužiti pritrjenega odrezka za prijave in naročila.

Železničarska gospodarska zadruga v Ljubljani.

Pristopam kot član Že-go-ze in prijavljam:	
a) želim vložiti	jajc za umetno valjenje;
b) naročam	kom. dvodnevnih piščancev pasme;
c) naročam	par angorskih kuncev, proti vračilu mladičev;
č) naročam	kozy sanske — domače solčavske pasme, mlado, staro;
d) naročam	knjižic: Mali vrtnar, Mali sadjar, Mala papiga skobčevka, Kanarček, Angor. kunec.
Neželjeno črtajte!	
Ime:	.....
Čin:	.....
Služb. mesto:	.....
Stanovanje:	.....
Opombe:	.....